

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra speciální pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁNY INDIVIDUAL EDUCATION PLANS

Vypracoval/a/: *MARTINA SALAČOVÁ*

Vedoucí bakalářské práce: *PaedDr. Jaroslava Zemková, Ph.D.*

Studijní program: *Speciální pedagogika*

Studijní obor: *Speciální pedagogika*

Rok: 2014

PROHLÁŠENÍ

Tato bakalářská práce byla vypracována na Katedře Speciální pedagogiky Univerzity Karlovy v Praze.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury, kterou cituji a uvádím v seznamu. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením práce v databázi Theses.

V Praze dne

ANOTACE

Bakalářská práce s názvem Individuální vzdělávací plány nás seznamuje s průběhem tvorby individuálních vzdělávacích plánů a s jejich konkrétními částmi (body). Dále jejich historickým vývojem, změnou a vývojem jejich zpracování. Seznámení s legislativou – zákony, vyhlášky a jejich novely. Dále budeme pracovat s ukázkami tří individuálních vzdělávacích plánů žáků Základní školy speciální a praktické školy, Rooseveltova 8/169, 160 00, Praha 6 (detašovaná třída, Alžírská 1/647, 160 00, Praha 6). Tato část obsahuje analýzu přiložených souborů.

Klíčová slova: individuální vzdělávací plán, legislativa, žák se speciálními potřebami, spolupráce.

ANNOTATION

Bachelor thesis called “Individual education plans” us thoroughly introduces with creation individual education plans with their specific parts. Further with their historical development, change and development their processing. Dating with legislation – laws, decree and their amendment. Futhermore we introduce with exhibit three specific individual education plans from Roosevelt’s Special school and practical school. (detached class in Algiers street)This part includes analysis of attached files.

Keywords: individual education plans, legislation, pupil with special needs, cooperation.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji PaedDr. Jaroslavě Zemkové, Ph.D. za vedení bakalářské práce a za její cenné rady. Dále děkuji Aleně Matysové a Jaroslavovi Rážkovi za poskytnutí individuálních vzdělávacích plánů a poskytnuté konzultace.

OBSAH

ÚVOD.....	6
1. TERMINOLOGIE	7
2. LEGISLATIVA.....	14
2.1 HISTORIE	14
2.2 ZÁKONY.....	15
2.3 VYHLÁŠKY	19
3. INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁNY V PRAXI.....	23
3.1 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁNY V ZAHRANIČÍ	23
3.2 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁNY V ČESKÉ REPUBLICĚ ..	24
3.3 PRINCIPY INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU.....	24
4. TVORBA INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU.....	29
4.1 POSTUP PŘI TVORBĚ INDIVIDUÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PLÁNŮ	29
4.2 NEJČASTĚJŠÍ OMYLY PŘI TVORBĚ INDIVIDUÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PLÁNŮ	36
4.3 REALIZACE	36
5. UKÁZKY A ZHODNOCENÍ KONKRÉTNÍCH INDIVIDUÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PLÁNŮ.....	38
5.1 Kubík (*2003).....	38
5.2 Daneček (*1998).....	41
5.3 Anička (*2003)	43
5.4 Analýza rozebíraných souborů	45
ZÁVĚR.....	47
LITERATURA	50
PŘÍLOHY	52

ÚVOD

Tématem bakalářské práce jsou individuální vzdělávací plány, jejich tvorba, legislativa a historie. Součástí bakalářské práce jsou i konkrétní ukázky individuálních vzdělávacích plánů, na kterých si ukážeme klady a nedostatky. V dnešní době, která je otevřena individuálnímu přístupu ve vzdělávání žáků, je nezbytné znát kroky pro vytvoření individuálního vzdělávacího plánu, který je využíván jak u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami tak u žáků mimořádně nadaných.

Impulsem a důvodem pro vybrání tohoto tématu pro mou bakalářskou práci bylo seznámení se s individuálními vzdělávacími plány v rámci vysokoškolské praxe. Speciální pedagožka nejmenovaného zařízení mě upozornila, že neexistuje návod či poučka, jak individuální vzdělávací plán tvořit. Proto jsem se o toto téma začala více zajímat.

Cílem práce je seznámení se s postupem tvorby individuálních vzdělávacích plánů, se všemi náležitostmi, které tyto plány mají obsahovat, aby byly při použití v praxi přínosné, aby respektovaly všechny požadavky integrace žáků a dodržovaly tak podmínky integrace stanovené v zákonech. Dalším cílem je zpracování termínů týkajících se tohoto tématu, historie a legislativy, kompletace náležitých informací ke tvorbě a využívání individuálních vzdělávacích plánů v praxi, pro snazší přehledné a rychlé vyhledávání informací. Bude přiblížen i se zahraniční přístup k individuálním vzdělávacím plánům. Cílem práce je obeznámení s nejčastějšími chybami při tvorbě individuálního vzdělávacího plánu, což může pomoci se těmito chybám vyvarovat. Další částí bakalářské práce je analýza a hodnocení konkrétních individuálních vzdělávacích plánů třech žáků, které byly poskytnuty ze Základní školy speciální a praktické školy, Roosveltova 8/169, 160 00, Praha 6, které jsou přiloženy jako přílohy. V této části se můžete seznámit s diagnostikou dětí, jejich individuálními vzdělávacími a pololetním hodnocením.

1. TERMINOLOGIE

V následujícím textu definuji termíny týkající se tematiky tvorby a aplikace individuálních vzdělávacích plánů u žáků se specifickými vzdělávacími potřebami v našich školách či školských poradenských zařízeních. V první řadě se zaměříme na to, co vlastně **individuální vzdělávací plány** jsou, čeho a koho se týkají, kdo se na jejich tvorbě podílí. Individuální vzdělávací plán (IVP) je závazný pracovní materiál nejen pro žáka, slouží všem, kteří se podílejí na výchově a vzdělávání integrovaného žáka. Tento materiál je jakousi oporou jak pro žáka tak i učitele ve vzdělávacím procesu. Je stanoven dle individuálních potřeb integrovaného žáka. IVP vychází ze školního vzdělávacího plánu konkrétní školy, závěrů speciálně pedagogického vyšetření, popřípadě z psychologického vyšetření školským poradenským zařízením, případně doporučení praktického lékaře pro děti a dorost nebo odborného lékaře nebo dalšího odborníka a vyjádření zákonného zástupce žáka (www.rvp.cz, 2013). IVP je v kompetenci ředitele školy. Tím se tedy dostáváme k otázce, kdo na tvorbě IVP spolupracuje. V první řadě je důležitá spolupráce mezi učitelem a rodiči žáka, dále mezi odborníkem provádějící reedukaci, vedením školy, žákem a rodiči (zákonnými zástupci), pracovníkem speciálně-pedagogické centra či pedagogicko-psychologické poradny (Zelinková, 2001). IVP je zavazujícím materiálem zajišťující speciálně vzdělávací potřeby žáka. Tímto se dostávám ke stanovení toho, komu je individuální vzdělávací plán určen. IVP je vypracován pro jedince, kteří vyžadují různé speciální vzdělávací potřeby. Např. různé speciální pomůcky, úpravu školního prostředí, asistenta, individuální přístup, apod. Jsou to tedy jedinci s různým postižením (mentální, tělesné, zrakové, sluchové, kombinované či specifické poruchy učení) – závisí na stupni postižení.

Dále bych chtěla přiblížit pojem **reedukace**, o kterém jsem se již zmínila. Reedukací můžeme rozumět využití metod speciální pedagogiky při úpravě narušených funkcí – zraku, sluchu, řeči, pohybových a rozumových schopností. Jakési „znovuuschopnění“.

Pojem **integrate** je v dnešní době velice známý. S tematikou individuálních vzdělávacích plánů hodně souvisí. Integrate je proces aktivního začlenění jedince s jakýmkoliv znevýhodněním či postižením (zdravotní postižení, zdravotní znevýhodnění, sociální znevýhodnění) do společnosti lidí bez postižení / bez znevýhodnění.

Když definici převedeme do oblasti školního vzdělávání, je to proces aktivního začlenění žáka se speciálními vzdělávacími potřebami do běžné třídy základní školy. (mateřské školy apod.) Opakem je desintegrace. Pojmu sociální integrace („obrácená integrace“) můžeme rozumět jako začlenění zdravého jedince do kolektivu dětí/osob s určitým postižením. V dnešní době není tak častá.

O speciálně-pedagogickém centru (SPC) a pedagogicko-psychologické poradně (PPP) se zmíníme z důvodu toho, že se na tvorbě IVP podílejí pracovníci právě z těchto školských poradenských zařízení. Co je školské poradenské zařízení definuje Vyhláška č.72/2005 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních. Podle §3 mezi školská poradenská zařízení patří Speciálně pedagogické centrum a Pedagogicko-psychologická poradna. Činnost těchto dvou pracovišť se v praxi prolíná. Obecně obě instituce posuzují školní připravenost, doporučují optimální školské zařízení, zajišťují speciální vzdělávací potřeby. Činnost SPC popisuje §6, činnost PPP popisuje §5. **Speciálně pedagogická centra** poskytují poradenské služby žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaných ve školách a školských zařízeních, dále pak žákům se zdravotním postižením a znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením. SPC vykonává svou činnost ambulantně na pracovišti centra (www.rvp.cz, 2013). Činností Speciálně pedagogických center se zabývá §116 Školského zákona č.561/2004 Sb. a §1,2 a 6 vyhlášky č.72/2005 Sb. a její novela vyhláška č.116/2011 Sb. (Viz.kapitola 2.2) **Pedagogicko-psychologická poradna** poskytuje odbornou pedagogickou a psychologickou péči, konzultace žákům, rodičům, učitelům a vychovatelům mateřských, základních i středních škol. O vyšetření nebo konzultaci žádají rodiče (zákonní zástupci) dítěte nebo zletilý klient sám. Její činnost upravuje stejně jako SPC § 116 Školského zákona č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, střední, vyšším odborném a jiném vzdělávání, zákon č.563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, §1,2 a 5 vyhlášky č.72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, Vyhláška č.73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. (Viz kapitola 2.2)

Dále objasníme rozdíl mezi základní školou praktickou a základní školou speciální. **V základní škole praktické** se vzdělávají žáci, kteří se nemohou s úspěchem vzdělávat na základní škole běžného typu. Jedná se o žáky s lehkým mentálním postižením. Počet dětí ve

třídě se pohybuje v rozmezí od 6 do 14 dětí. Žáci jsou vzděláváni dle školních vzdělávacích programů vytvořených na základě Rámcového vzdělávacího plánu pro základní vzdělávání s přílohou pro vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV LMP) (Pipeková, 2010). K hodnocení žáků používáme tradiční klasifikační stupně. Docházka v ZŠ praktické trvá 9 let a je rozdělena do dvou stupňů. Žáci po absolvování ZŠ praktické mají ukončené **základní vzdělání**, proto mohou po složení přijímacích zkoušek studovat na střední škole na rozdíl od žáků, kteří na ZŠ speciální získají ukončené základy vzdělání. Počet žáků ve třídě **základní školy speciální (ZŠS)** je v rozmezí 4-6 žáků. Počet je takto nízký z důvodu toho, že na škole tohoto typu se vzdělávají žáci zpravidla se středním až těžkým mentálním postižením. Obsah vzdělávání je zaměřen na osvojování a rozvíjení přiměřených poznatků a základních dovedností, dále na rozvoj komunikačních a motorických dovedností. Hlavním cílem je vytvoření návyků a schopnosti samostatnosti a sebeobsluhy. Vzdělávací proces probíhá podle Rámcového vzdělávacího programu pro vzdělávání žáků v základní škole speciální (RVP ZŠS). Docházka v ZŠS je dlouhá deset let, je rozdělena na první (1.-6.ročník) a druhý stupeň (7.-10.ročník). Výsledky vzdělávání se hodnotí slovně. Po ukončení mají žáci splněny **základy vzdělání**.

Asistent pedagoga a osobní asistent. Jaký je rozdíl? **Asistent pedagoga** je pomocník pedagoga, který se může podílet na vzdělávacím procesu nejen ve škole ale i v oblasti mimoškolní výchovy. O vytvoření pozice asistenta pedagoga žádá ředitel školy. Ve většině případů pracuje s více žáky zároveň. Je placen zřizovatelem školy. Náplň práce asistenta pedagoga stanovuje zákon č.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. §20 stejného zákona udává možné způsoby získání vzdělání potřebné k této profesi. A to je:

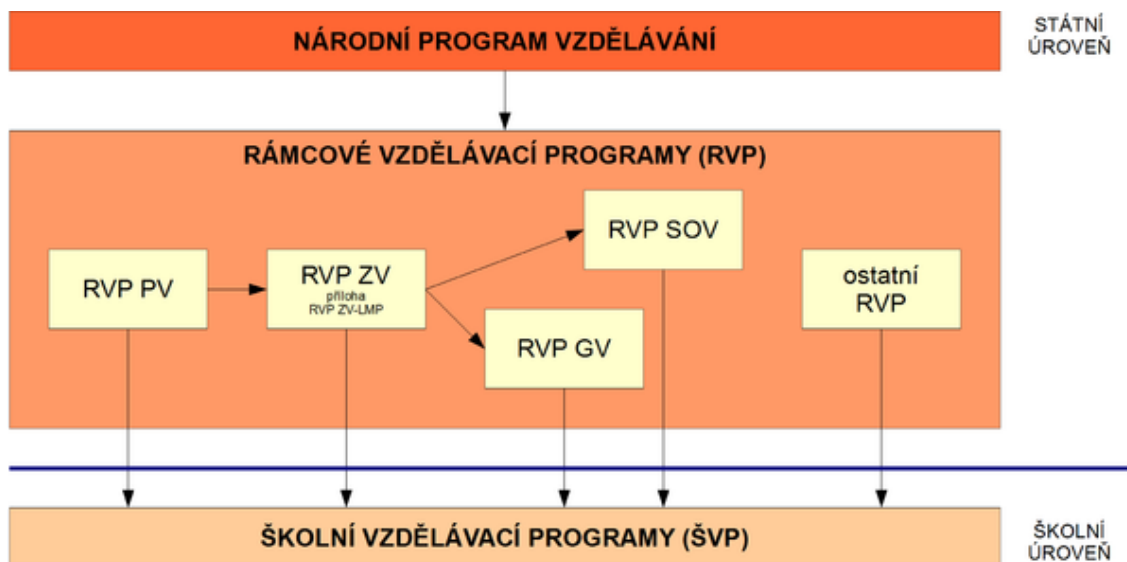
- *„Vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd*
- *vyšším odborným vzděláním získaným studiem v akreditovaném vzdělávacím programu VOŠ v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů nebo sociální pedagogiku*
- *středním vzděláním s maturitní zkouškou získanou ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru zaměřeném na přípravu pedagogických asistentů*

- *středním vzděláním s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky*
- *základním vzděláním a absolvováním akreditovaného vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného zařízením DVPP.*“

Postavení asistenta pedagoga upravuje zákon č.561/2004 Sb., o předškolním základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Dále činnost asistenta pedagoga určuje Vyhláška č.73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí žáků a studentů mimořádně nadaných. **O osobního asistenta** žádá sama osoba (v našem případě rodič žáka) potřebují tuto službu u organizace, která tuto službu poskytuje (má ji zaregistrovanou). Dostáváme se tedy do oblasti sociálních služeb. Osobní asistenci vymezuje § 39 Zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách. Obecně je osobní asistence terénní služba pro osoby, které mají sníženou soběstačnost, z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Služba se poskytuje bez časového omezení, v přirozeném sociálním prostředí osob a při činnostech, které osoba potřebuje. O službě je sepsána smlouva. Osobního asistenta si tedy platí sama osoba žádající o tuto službu.

Vyhláška č.73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných v §8 uvádí: *„Pokud ve třídě nebo studijní skupině působí souběžně několik pedagogických pracovníků, musí být alespoň jeden z nich asistent pedagoga. Ve třídách, ve kterých se vzdělává žák se zdravotním postižením, může se souhlasem ředitele školy a zákonného zástupce žáka působit osobní asistent, který není zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy.“*

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy schválilo v roce 2004 nové principy v politice pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Tyto nové principy změnily systém kurikulárních dokumentů. Kurikulární dokumenty mají dvě úrovně, a to státní a školní.

Obr.č.1, Kurikulární dokumenty,

(http://cs.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1mcov%C3%BD_vzd%C4%9B%C3%A1vac%C3%AD_program, 2014)

Národní program vzdělávání je na státní úrovni, vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. Je to otevřený materiál. Dokument formuje vládní strategii v oblasti vzdělávání v podobě myšlenkových východisek, obecných záměrů a rozvojových programů směřovaných pro vývoj vzdělávací soustavy. Strategie odráží celospolečenské zájmy a dává konkrétní podněty k práci škol (www.vzdelavani2020.cz, 2014). **Rámcové vzdělávací programy** (dále jen RVP) vymezují tzv. rámce pro jednotlivé etapy vzdělávání – předškolní, základní, střední vzdělávání. Taktéž jako Národní program vzdělávání je na státní úrovni. RVP zdůrazňuje klíčové kompetence. Vzdělávací obsah je rozdělen do vzdělávacích oblastí. (Tab.č.1)

Vzdělávací obsah základního vzdělávání	
<i>vzdělávací oblast</i>	<i>vzdělávací obory</i>
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura, Cizí jazyk
Matematika a její aplikace	Matematika a její aplikace

Informační a komunikační technologie	Informační a komunikační technologie
Člověk a jeho svět	Člověk a jeho svět
Člověk a společnost	Dějepis, Výchova k občanství
Člověk a příroda	Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis
Umění a kultura	Hudební výchova, Výtvarná výchova
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví, Tělesná výchova
Člověk a svět práce	Člověk a svět práce

Tab., č.1, Vzdělávací obsah základního vzdělávání,

(http://cs.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1mcov%C3%BD_vzd%C4%9BI%C3%A1vac%C3%AD_program, 2014)

Jak již bylo zmíněno, RVP vymezují jednotlivé etapy vzdělávání a to tedy:

- RVP PV = rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
- RVP ZV = rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
- RVP GV = rámcový vzdělávací program pro gymnázia
- RVP SOV = rámcový vzdělávací program pro střední odborné vzdělávání
- RVP ZUV = rámcový vzdělávací program pro umělecké obory základního uměleckého vzdělávání
- RVP JŠ = rámcový vzdělávací program pro jazykové školy

Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) je učební dokument, který si každá základní a střední škola sestavuje sama, musí být ovšem sestaven dle RVP a realizovat jeho požadavky. Za zpracování a vyhodnocování ŠVP v souladu s RVP odpovídá ředitel školy. Je vhodné, aby se na tvorbě podíleli všichni učitelé školy. ŠVP je součástí povinné dokumentace školy, je zpřístupněn veřejnosti. Dle školních vzdělávacích programů se tvoří individuální vzdělávací plány.

2. LEGISLATIVA

V této kapitole se obeznámíme se zákony, vyhláškami a jejich novelami jakkoliv související s tématem IVP. Zaměřím se na vývoj legislativy a změny přístupu a chápání individuálních vzdělávacích plánů.

2.1 HISTORIE

Termín individuální studijní plán se u nás vyskytl již v zákoně č.29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol §42 odst.2. *„Mimořádně nadaným a talentovaným žákům středních škol a vyšších odborných škol může ředitel školy v odůvodněných případech povolit studium podle individuálního studijního plánu, v němž při zachování obsahu a rozsahu stanoveného učebním plánem a učebními osnovami příslušného studijního oboru je určena zvláštní organizace výuky a délka studia.“* (Zákon č.29/1984. In: o soustavě základních a středních škol. 1984.)

Dalším termínem je individuální výukový plán, který se objevil v donedávna platném Metodickém pokynu MŠMT ČR k zajištění péče o děti se specifickými vývojovými poruchami učení v základních školách, č.j.23 472/92-21 (Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování č.j.: 13 711/2001-24 tomuto pokynu ruší platnost.) Termín individuální plán byl použit ve vzdělávacím programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy, schválený MŠMT ČR pod č.j.24 035/97-22, s platností od 1.září 1997 jako učební dokument § 39 odst.1 školského zákona.

2.2 ZÁKONY

ŠKOLSKÝ ZÁKON Č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

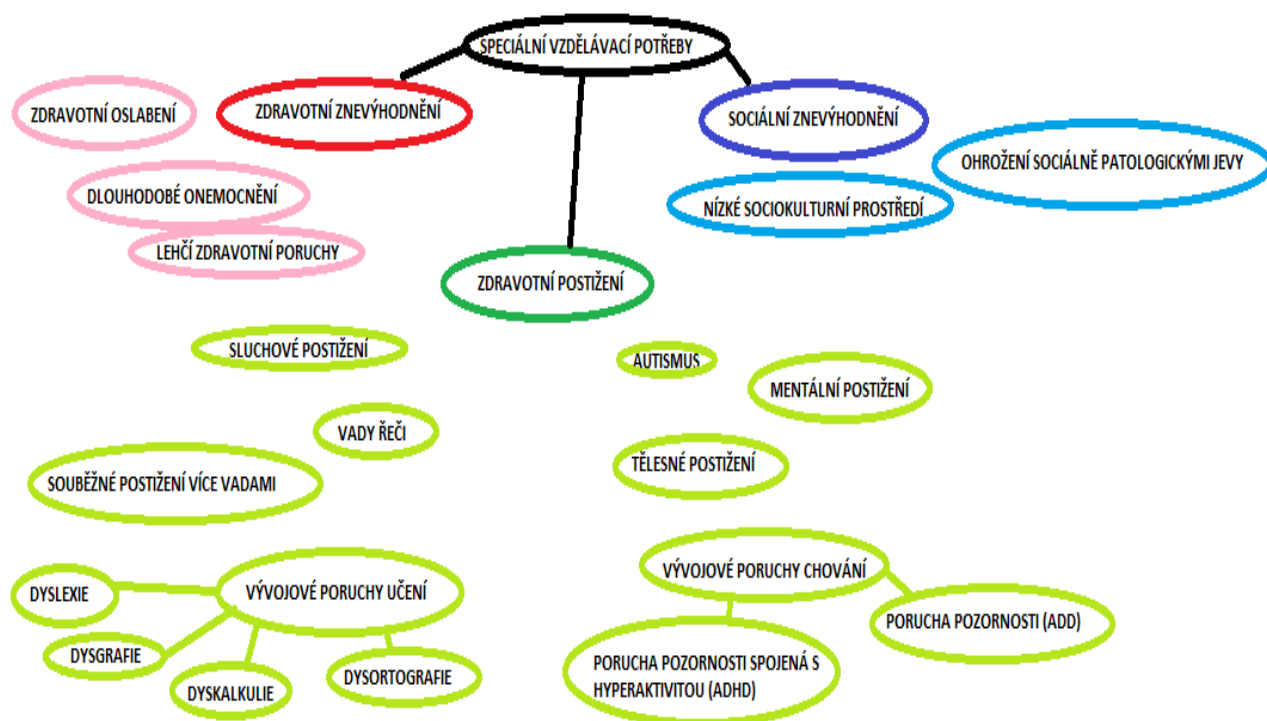
Tento zákon nabyt účinnosti dnem 1. ledna 2005, s výjimkou ustanovení § 20 odst. 3, 5 až 7, které nabylo účinnosti dnem vyhlášení, a s výjimkou ustanovení § 77 až 79, § 80 odst. 3 až 10, § 81 odst. 1 až 8 a § 82 odst. 3, která nabyly účinnosti dnem 1. září 2007.

Novela školského zákona č.472/2011.

Dle §2 „...vzdělávání je založeno a) na zásadách rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoliv diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana, b) zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce...“

Dle § 16 „...dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami je osoba se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním nebo sociálním znevýhodněním...“
Objasníme si tyto pojmy. **Zdravotní postižení** je odchylka ve zdravotním stavu jedince, která ho určitým způsobem omezuje v každodenní činnosti. (pohyb, uplatnění ve společnosti, kvalita života...) Zákon č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti pak vymezuje osoby se zdravotním postižením takto: „Jedná se o fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány jako invalidní ve třetím stupni (to jsou osoby s těžším zdravotním postižením) nebo v prvním či druhém stupni. Mezi osoby se zdravotním postižením se navíc řadí i fyzické osoby, které byly orgánem sociálního zabezpečení posouzeny, že již nejsou invalidní, a to po dobu 12 měsíců ode dne tohoto posouzení. Naopak osobami se zdravotním postižením již nejsou fyzické osoby, které byly podle předchozí a nyní už neúčinné právní úpravy rozhodnutím úřadu práce uznány jako zdravotně znevýhodněné.“ Dle §16 odst.2 „Zdravotním postižením je pro účely tohoto zákona mentální, tělesné, zrakové nebo sluchové postižení, vady řeči, souběžné postižení více vadami, autismus a vývojové poruchy učení nebo chování.“ **Zdravotní znevýhodnění** je definováno jako zdravotní oslabení, dlouhodobá nemoc nebo lehčí zdravotní poruchy vedoucí k poruchám učení a chování, které

vyžadují při práci s dítětem určité zohlednění či individuální přístup, například osoby s epilepsií, cukrovkou, alergií či astmatem. Dle Průchy jsou za **sociálně znevýhodněné** pokládáni žáci (studenti), kteří nemají stejné příležitosti ke vzdělávání jako většinová populace žáků, a to hlavně v důsledku nepříznivých sociokulturních podmínek jejich rodin nebo jiných prostředí, v nichž žijí (Průcha, 2009). Dle §16 odst.4 Školského zákona č.561/2004 „*Sociálním znevýhodněním pro účely tohoto zákona rodinné prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením, ohrožení sociálně patologickými jevy, nařízená ústavní výchova nebo uložená ochranná výchova nebo postavení azylanta a účastníka řízení o udělení azylu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.*“, Dle §6 vyhlášky č.147/2011se „*...za žáka se sociálním znevýhodněním považuje zejména žák z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání včetně spolupráce zákonných zástupců se školou, a žák znevýhodněný nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka.*“

Obr.č.2, Speciální vzdělávací potřeby

(<http://masarykovazsms-komenskeho.webnode.cz/skolni-poradenske-centrum/specialni-pedagog/>, 2014)

Podle školského zákona mají děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami právo na vzdělávání, které bude přizpůsobeno jejich vzdělávacím potřebám a možnostem (obsah, metody, formy), vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělávání umožní a na poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení. Při hodnocení žáků a studentů se speciálně vzdělávacími potřebami se přihlíží k povaze postižení nebo znevýhodnění. Délku středního a vyššího odborného vzdělávání může ředitel školy ve výjimečných případech jednotlivým žákům nebo studentům se zdravotním postižením prodloužit, nejvýše však o dva školní roky. Dále mají právo bezplatně používat speciální učebnice a speciální didaktické a kompenzační učební pomůcky poskytované školou. Žáci a studenti mají právo na bezplatné vzdělávání pomocí nebo prostřednictvím znakové řeči, Braillova písma či vzdělávání prostřednictvím náhradních způsobů dorozumívání u dětí, které se nemohou dorozumívat mluvenou řečí. Vyžaduje-li to povaha zdravotního postižení zřizují se pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením školy, popřípadě se souhlasem krajského úřadu v rámci školy jednotlivé třídy, oddělení nebo studijní skupiny s upravenými vzdělávacími programy. Ředitel školy se souhlasem krajského úřadu ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává žák nebo student se speciálně vzdělávacími potřebami může zřídit pozicic asistenta pedagoga.

Podle §18 ředitel školy může s písemným doporučením školského poradenského zařízení povolit nezletilému žákovi se speciálně vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na žádost jejich zákonného zástupce nebo zletilému žákovi se speciálně vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním na jeho žádost vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ministerstvo stanoví právním předpisem pravidla a náležitosti pro zjištění vzdělávacích potřeb žáků a studentů jak se speciálně vzdělávacími potřebami tak mimořádně nadaných, stanoví úpravu organizace, přijímací řízení, průběh a ukončování vzdělání žáků a studentů, náležitosti individuálního vzdělávacího plánu a podmínky pro přeřazování do vyššího ročníků.

ZÁKON Č.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a zákon č.422/2009 upravující zákon č.563/2004

Předmětem zákona č.563/2004 Sb. je výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich pracovní doba, další vzdělávání a kariérní systém. Vztahuje se na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení a na pedagogické pracovníky v zařízení sociálních služeb. § 2 odstavec 1 vymezuje kdo je pedagogický pracovník: *„Pedagogickým pracovníkem je ten, kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálněpedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb“*. Přímou pedagogickou činnost vykonává učitel, pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, pedagog volného času, asistent pedagoga, trenér, vedoucí pedagogický pracovník, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně. Pedagogický pracovník může být ten, kdo splňuje předpoklady popsané v §3 – je plně způsobilý k právním úkonům, má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, je bezúhonný, zdravotně způsobilý a prokázal znalost českého jazyka. V §5 jsou popsány předpoklady pro výkon činnosti ředitele školy. V §6-22 jsou určeny možnosti získání odborné kvalifikace pro výkon činnosti pedagogických pracovníků. §18 se zabývá speciálním pedagogem. *„Speciální pedagog získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku, na pedagogiku předškolního věku nebo na přípravu učitelů základní školy nebo na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy nebo na přípravu vychovatelů a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace uskutečňovaném vysokou školou, nebo studijního oboru pedagogika a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace uskutečňovaném vysokou školou“*. Hlava III ustanovuje rozsah přímé pedagogické činnosti a rozsah pracovní doby, hlava IV o dalším možném vzdělávání pedagogických pracovníků a kariérním systému.

Zákon č.422/2009 upravuje některé § zákona č.563/2004. §1 (1) *„Tento zákon upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich další vzdělávání a kariérní systém.“* V dalších paragrafech se mění definice pedagogického pracovníka, vymezuje se, kdo vykonává přímou pedagogickou činnost - vypouští se metodik prevence

v pedagogicko-psychologické poradně, který byl uveden v zákoně č.563/2004. Mění se předpoklady a požadavky pro výkon činnosti pedagogických pracovníků. §23 upravuje rozsah přímé pedagogické činnosti. § 24 vymezuje další vzdělávání pedagogických pracovníků.

2.3 VYHLÁŠKY

VYHLÁŠKA Č.73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných a VYHLÁŠKA Č.147/2011 upravující vyhlášku č.73/2005

Vyhláška č.73/2005 ze dne 9.února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných je rozdělena na čtyři části – obecné ustanovení, speciální vzdělávání, vzdělávání žáků mimořádně nadaných a společná a závěrečná ustanovení. V obecném ustanovení v první části vyhlášky se dočteme, že speciální vzdělávání těchto dětí využívá podpůrné opatření, které je odlišné od běžných organizačních možností. Podpůrnými opatřeními při speciálním vzděláváním pro účely této vyhlášky se rozumí využívání speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů. Dále zařazení předmětů speciálně pedagogické péče, poskytování pedagogicko-psychologických služeb, zajištění asistenta pedagoga, snížení počtu žáků ve třídě nebo jiná úprava organizace vzdělávání. Podpůrnými opatřeními pro vzdělávání mimořádně nadaných žáků jsou speciální metody, formy a prostředky vzdělávání, didaktické materiály a poskytování pedagogicko-psychologických služeb. Druhá část je nejobsáhlejší (§2-§11). V této části jsme obeznámeni s:

- *„Zásady a cíle speciálního vzdělávání*
- *Formy speciálního vzdělávání žáků se zdravotním postižením*
- *Školy při zdravotních zařízeních*
- *Typy speciálních škol*
- *Individuální vzdělávací plán*
- *Asistent pedagoga*
- *Organizace speciálního vzdělávání*

- *Zařazování žáku se zdravotním postižením do speciálního vzdělávání*
- *Počty žáků*
- *Péče o bezpečnost a zdraví žáků“*

My se zaměříme na §6 týkající se individuálního vzdělávacího plánu, který se podle prvního odstavce stanoví v případě potřeby jednotlivě či skupinově integrovaného žáka, žáka s hlubokým mentálním postižením nebo pro žáka speciální školy. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu, závěrů speciálně pedagogického vyšetření, psychologického vyšetření školským poradenským zařízením. Je součástí dokumentace žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Ve čtvrtém odstavci je zpracováno co IVP obsahuje (viz kapitola 2.4). IVP je zpravidla zpracován před nástupem žáka do školy, ovšem je možné v průběhu školního roku plán doplňovat a upravovat. Za zpracování odpovídá ředitel školy. Školské poradenské zařízení, které se na tvorbě podílí, sleduje a dvakrát ročně vyhodnocuje dodržování postupů a opatření stanovených v IVP.

Hlavní činnost asistenta pedagoga je popsána v §7. Pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc pedagogům při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žákem a spolupráci s rodiči je asistentovou náplní. Žádost o zřízení funkce asistenta pedagoga žádá ředitel. V žádosti musí být zdůvodněna potřeba zřízení pozice, cíle, kterých ředitel zřízením této funkce chce dosáhnout, náplň práce asistenta pedagoga, předpokládaná výše platu.

Organizací speciálního vzdělávání, jeho formou a obsahem se zabývá §8.

Dle §9 o zařazení žáka se zdravotním postižením do některé formy speciálního vzdělávání rozhoduje ředitel školy.

S pravidly o počtech žáků se seznámíme v §10. Třídy zřízené pro žáky se zdravotním postižením mají nejnižší počet žáku 6 a nejvyšší 14. Přihlíží se k věku a speciálním vzdělávacím potřebám žáků. Třídy zřízené pro žáky s těžkým zdravotním postižením mají počet žáků v rozmezí 4-6. K doplnění počtu žáků mohou být do třídy zařazeni žáci bez zdravotního postižení, ovšem jejich počet nepřesáhne 25%.

Vyhláška č.147/2011 upravuje některé body a to:

- §1, odst.1 - *„Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných se uskutečňuje s využitím vyrovnávacích a podpůrných opatření.“*
- §7, odst.1 - *„Náplní práce asistenta pedagoga je pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku.“*
- §8, odst.6 - *„Ve třídách a studijních skupinách zřízených pro žáky s těžkým zdravotním postižením a ve třídách škol při psychiatrických léčebnách mohou zabezpečovat výchovnou činnost souběžně tři pedagogičtí pracovníci, z nichž alespoň jeden je asistent pedagoga.“*
- Dochází ke zrušení odstavce 4 v §9
- V §10, odst.2 – *„Do třídy nebo studijní skupiny zřízené pro žáky se zdravotním postižením mohou být zařazeni i žáci s jiným typem zdravotního postižení nebo se zdravotním znevýhodněním. Jejich počet nepřesáhne 25%.“*

VYHLÁŠKA Č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a VYHLÁŠKA Č.116/2011 upravující vyhlášku č.72/2005

Poradenské služby ve školách a školských poradenských zařízeních jsou poskytovány dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením. Poskytování standardních poradenských služeb je bezplatné. Je nutný písemný souhlas žáka, v případě nezletilého žáka písemný souhlas zákonného zástupce. V §2 je vylíčen obsah poradenských služeb, například naplňování vzdělávacích potřeb žáka, prevence a řešení výukových a výchovných obtíží, vytváření vhodných podmínek a způsobů integrace žáka, vytváření vhodných podmínek a způsobů práce s mimořádně nadanými dětmi, atd. Typy školských poradenských zařízení jsou uvedeny v §3. Je to pedagogicko-psychologická poradna a speciálně pedagogické centrum. Poradna poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství a pedagogicko-psychologickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků. Centrum poskytuje poradenské služby žákům se zdravotním postižením a žákům se zdravotním znevýhodněním integrovaným ve školách a školských zařízeních nebo žákům se zdravotním postižením či zdravotním znevýhodněním

ve třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením. V příloze je popsána standardní činnost poraden: komplexní nebo zaměřená psychologická a speciálně-pedagogická diagnostika, psychologická a speciálně-pedagogická intervence.

Vyhláška č.116/2011 mění §2. Tedy obsah poradenských služeb se mění na účel pedagogických služeb. V §4 je vymezena další dokumentace školských poradenských zařízení. A další § jsou lehce pozměněny. Změny jsou v podobě doplňujících slov v některých odstavcích.

3. INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁNY V PRAXI

Individuální vzdělávací plány jsou v praxi velkou podporou pro žáka i vyučujícího. Význam individuálního vzdělávacího plánu ve vzdělávacím procesu je pro každého zúčastněného jiný, avšak spolu související. Na prvním místě je sám žák, kterému IVP nepřináší úlevy, ale snaží se nalézt optimální pracovní podmínky, pro jeho vzdělávací proces. Tyto podmínky se snažíme sestavit podle individuálních schopností a tempa žáka. Cílem je vytvořit prostředí, které žáka nebude stresovat. Například porovnání se svými spolužáky může mít stresující dopad na žáka. Přínos pro učitele je v určení aktuální úrovně a možnosti pracovat na úrovni, které dosahuje bez obavy neplnění požadavků učebních osnov. Plánované aktivity jsou pro učitele vodítkem. Podrobné seznámení s aktuální situací a perspektivou dítěte má velký význam pro rodiče, kteří mají díky IVP přehled o dosažených schopnostech svého dítěte a dále je IVP pro ně vodítkem v domácí přípravě a rozvíjení schopností (Zelinková, 2011).

3.1 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁNY V ZAHRANIČÍ

Ve všech vyspělých zemích jsou tvořeny jakési písemné plány zaměřující se na individuální schopnosti žáků. Struktura těchto plánů jejich struktura se liší mezi jednotlivými státy, ale i uvnitř jednoho státu. Již se objevily požadavky o stanovení přibližné struktury a obsahu zákonem. Struktura se sice liší, ale cíl mají stejný. Hledají jak zpracovat a využít v praxi anamnestické údaje o aktuálním stavu a situaci jedince.

V literatuře se můžeme dočíst o dvou směrech tvorby IVP. První zapojuje do tvorby mnoho odborníků různých profesí. Je posuzována hloubka postižení žáka, rozumové schopnosti, studijní a sociální obtíže, rodinné prostředí a situace v rodině, osobnostní charakteristiky žáka. Sbírá tedy veškeré informace o dítěti. Působí na nás spíše jako administrativní zpráva. Tento typ učitelé hodnotí jako nepoužitelný v praxi, časově a obsahově je velmi složitý na vypracování. Druhý směr respektuje potřeby učitele ve vyučovacím procesu. Učitel si ho vytváří sám podle podkladů od odborníků. Zelinková uvádí, co plány nejčastěji obsahují:

- Údaje o žákovi a jeho rodině
- Údaje o situaci ve třídě, o postavení žáka, jeho roli ve třídě
- Přání rodičů

- Přání žáka
- Úkoly učitele

(Zelinková, 2011)

Individuální vzdělávací plány jsou výsledkem cílevědomé a plánované aktivity, která se stává východiskem, pomůckou a vodítkem pro práci s dítětem. Podle dosažených výsledků lze plán upravovat (Pyl, de Graaf, Emanuelsson, 1988).

3.2 INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁNY V ČESKÉ REPUBLICE

Neexistuje jasně daná struktura individuálních vzdělávacích plánů, osnova, podle které by plány byli tvořeny. Je několik námětů, které jsou možnostmi pro jejich tvorbu. Základní struktura umožňuje reagovat na případné změny a informace od odborníků. Individuální vzdělávací plány mají dvě roviny. Do první roviny zařadíme obsah vzdělávání, metody a postupy. Obsahem druhé roviny jsou specifické obtíže, které sledujeme a snažíme se omezit příznaky a problémy. Vyzdvihujeme oblasti, v kterých je jedinec úspěšný - pozitivní hodnocení. Individuální vzdělávací plán je výsledkem práce všech zúčastněných. Tedy spolupráce mezi učitelem, rodiči, žákem, vedením školy a pracovníky SPC či PPP. Je možná spolupráce s dalšími odborníky podle situace (Zelinková, 2011).

3.3 PRINCIPY INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU

1. Tvorba individuálního vzdělávacího plánu vychází z diagnostiky odborného pracoviště

Odbornými pracovišti je myšleno speciálně pedagogické centrum či pedagogicko-psychologická poradna. Diagnostika je prováděna odbornými pracovníky těchto zařízení. Není povinností zpracovávat získané závěry do individuálního vzdělávacího plánu, ale je nutností, aby je učitel bral na vědomí. Je vhodné seznámit se s průběhem perinatálního období, s průběhem porodu (asfyxie, předčasný porod, nízká porodní váha), s údaji o dědičnosti, úrovni vývoje rozumových schopností dítěte, s psychickými kvalitami dítěte,

kteřé vzdělávací proces mohou ovlivňovat. Tyto informace jsou doplňkem pro tvorbu dlouhodobých cílů IVP (Zelinková, 2011). Speciálně pedagogická diagnostika se zaměřuje na určení podmínek, prostředků a efektivity výchovy, vzdělávání a celkového rozvoje osobnosti dítěte, na proces učení se osob se zdravotním znevýhodněním žít ve společnosti (Slowík, 2007). Zabývá se průběhem dosavadního vývoje jedince a snaží se zjistit příčiny možných vývojových odchylek s ohledem na další rozvoj jeho osobnosti a uplatnění (Přinosilová, 2007).

2. Tvorba individuálního vzdělávacího plánu vychází z pedagogické diagnostiky učitele

Pedagogická diagnostika probíhá převážně ve školním prostředí. Provádí ji pedagog ve třídě či speciální pedagog (či psycholog) v pedagogicko-psychologické poradně (PPP). Diagnostice rozumíme jako analýza, hodnocení a poznávání edukačních schopností jedince či skupiny. Zaměřuje se na aktuální výkon. Analyzuje ho v souvislosti mezi vnitřními (osobnost jedince) a vnějšími vlivy.(rodinné zázemí, atmosféra v rodině, dostatečné stimulační prostředí, atd.), přihlíží se na aktuální zdravotní stav. Na základě získaných údajů je navrženo využití dalších metod a postupů a vypracovává se individuální vzdělávací plán tak, aby došlo k maximálnímu uspokojení žákových vzdělávacích potřeb. Dle Průchy charakteristické rysy pedagogické diagnostiky jsou:

- Komplexnost
- Záruka objektivit
- Zajištění reliability (=spolehlivost výzkumné metody)
- Validita diagnostických testů (platnost testu)
- Respektování dosavadního vývoje žáka
- Vědomí dlouhodobosti procesu

(Průcha, 2009, s.717)

Mezi nejčastěji využívané metody a nástroje v pedagogické diagnostice Průcha zařazuje:

- Pozorování

Tato metoda umožňuje získat údaje za delší časové období, umožňuje sledovat bezprostřední reakce dítěte na různé situace, události.

- Anamnéza

Mezi využívané anamnézy pro pedagogickou diagnostiku patří hlavně rodinná anamnéza (RA), která shromažďuje údaje o rodině. Slouží především k posouzení dědičného rizika pro některé choroby. Druhou využívanou anamnézou je anamnéza osobní (OA). Obsahuje informace o dosavadních zdravotních obtížích jedince. Další anamnézy: pracovní, sociální.

- Rozhovor

Rozhovor je strukturovaný (připravené otázky) nebo nestrukturovaný. Umožňuje vidět bezprostřední reakci dítěte, rodiče. Bezprostřední odpovědi.

- Dotazník

Dotazník může mít otevřené či uzavřené odpovědi. Vždy závisí na možnostech jedince. Většinou slouží k zjištění informací ve skupině či populaci.

- Didaktické testy

Skládají se z různých úkolů. Standardizované testy mají jasný způsob zadávání a vyhodnocování pomocí stanovených kritérií. Nestandardizované jsou méně náročné na vyhodnocení, ale mohou mít nižší validitu.

(Průcha, 2009, s.719)

Didaktické testy můžeme dělit:

- Dle měřené charakteristiky výkonu
 - Rychlosti
 - Úrovně
- Dle dokonalosti přípravy testu a jeho příslušenství
 - Standardizované
 - Kvazistandardizované
 - Nestandardizované

- Dle povahy činnosti testovaného
 - o Kognitivní
 - o Psychomotorické
- Dle míry specifčnosti učení zjišťované testem
 - o Výsledků výuky
 - o Studijních předpokladů
- Dle interpretace výkonu
 - o Rozlišující
 - o Ověřující
- Dle časového zařazení do výuky
 - o Vstupní
 - o Průběžné
 - o Výstupní
- Dle tématického rozsahu
 - o Monotematické
 - o Polytematické
- Dle míry objektivnosti skórování
 - o Objektivní
 - o Kvaziobjektivní
 - o Subjektivní

(<http://www.infogram.cz/article.do?articleId=1330>, 2014)

- Hra

Hra je významným diagnostickým prostředkem. Sledujeme soustředění, fantazii, úroveň komunikace, motoriku, sociální kontakty.

Dalšími možné metody dle Průchy jsou sociogram, analýza práce žáků a dokumentace pedagogů.

(Průcha. 2009, s.719)

3. Respektuje závěry z diskuze se žákem a rodiči

Základem spolupráce s rodiči a se žákem je podpora jejich aktivity. Podíl žáka na tvorbě IVP závisí na jeho věku a vyspělosti. U rodičů se můžeme setkat s dvěma variantami přání při tvorbě IVP. Tou první je požadování pouhých úlev, u rodičů, kteří se nezajímají o přípravu na vyučování. Druhou variantou je souhlas s redukcí učiva. Ovšem případný úspěch by se neměl chápat jako signál ke studiu na střední škole.

4. Je vypracován pro předměty, kde se handicap výrazně projevuje

Nejčastěji u dětí s dyslexií v českém jazyce a v cizím jazyce.

5. Vypracovává jej vyučující daného předmětu

Je nutné sledovat obsah vzdělávání, který zajistí učitel vyučující konkrétní předmět a reedukační proces, který sleduje učitel, který provádí reedukaci. Zaměřuje se na zmírnění neb o odstranění poruchy. Odborné pracoviště určí pracovníka, s kterým je IVP možné konzultovat.

Součástí plánu je zvládnutí kompetencí, umožňující žákovi samostatně pracovat, myslet, získávat poznatky. Zelinková uvádí, že základem je individuální přístup, který by se měl dotýkat těchto oblastí:

- Metody výkladu
- Opakování a upevňování učiva
- Osobní přístup
- Zohlednění charakteristik žáka
- Ověřování vědomostí

(Zelinková, 2011)

4. TVORBA INDIVIDUÁLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PLÁNU

4.1 POSTUP PŘI TVORBĚ INDIVIDUÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PLÁNŮ

1. Základem IVP je audit.

Audit obsahuje základní údaje o žákovi (jméno, příjmení, datum narození, třídu, školu) i odborné vyšetření v PPP či SPC (zpráva z vyšetření je přílohou), pedagogická diagnóza. Zde se zaznamenávají informace ovlivňující vzdělávací proces žáka, tím je myšlen zdravotní stav (nemoci, alergie, ztráta imunity), psychický stav, rodinné prostředí (atmosféra, dostatek stimulačních podnětů, rodinné zázemí), výskyt poruch učení, popř. výskyt dalších postižení v rodině. Zaznamenává se i národnost, mateřský jazyk, jazyk, kterým dítě či rodič komunikuje (Zelinková, 2011). Jucovičová uvádí: „*Cílem pedagogické diagnostiky je objektivně zjistit, posoudit a vyhodnotit všechny faktory, které osobnost žáka determinují, mají vliv na průběh a dosavadní výsledky výchovně vzdělávacího procesu*“ (Jucovičová, et. al., 2009, s.13)

2. Analýza vzdělávacích cílů zvoleného vzdělávacího programu.

Neboli rozhodnutí zda je žák schopen plnit cíle konkrétního školního vzdělávacího programu. V návaznosti na vybraný školní vzdělávací plán tvoříme individuální vzdělávací plán žáka. V této fázi je možné dojít k rozhodnutí o osvobození dítěte z výuky některých předmětů podle §50 školského zákona, o zvolení volitelných a nepovinných předmětů a vhodných zájmových kroužků (Zelinková, 2011).

3. Personální zajištění výuky

Předpokladem kvalitní péče je kvalifikovanost podílejících se osob. Ve škole, kde nejsou kvalifikovaní speciální pedagogové, je nutné, aby pověřený pedagog prošel aspoň krátkodobým kurzem vztahující se k příslušné problematice integrovaného žáka. Je nutné vyřešit účast pedagogického asistenta (Zelinková, 2011).

4. Organizace výuky

Organizace výuky se odráží od možností školy. Je to způsob uspořádání výuky v konkrétních podmínkách určité výchovné instituce, volba mezi zařazením žáka do běžné třídy či vytvoření trvalé nebo dočasné skupiny žáků s obdobnými problémy. Dalším bodem organizace je otázka celkového počtu žáků ve třídě či ve skupině, respektive vhodné snížení počtu žáků. Nezbytnou součástí tohoto bodu je organizace speciálně-pedagogické a psychologické péče. Péče může být zajištěna školou nebo školským poradenským zařízením (pracovišti). Zřízení místa asistenta pedagoga či využití osobního asistenta (Zelinková, 2011). Jucovičová uvádí možnost a účelnost změny a úpravy individuálního vzdělávacího plánu dle aktuální situace. (Jucovičová, et. al., 2009)

Zelinková klasifikuje organizační formy:

- Z hlediska času na:
 - Vyučovací hodinu (kratší či delší časové úseky než je vyučovací hodiny – dlouhodobější práce v rámci projektu..)
 - Rozvrh hodin (rozvržení opakujících se předmětů v týdnu)
 - Školní rok rozdělený na pololetí, semestry

- Z hlediska místa, kde výuka probíhá na:
 - Výuku v běžné třídě
 - Výuku v odborné učebně
 - Výuku v dílnách, na pozemku
 - Exkurze

- Z hlediska počtu žáků na:

- Individuální výuku

Patří k nejstarším organizačním formám. Učitel pracuje se žáky individuálně.

- Hromadnou výuku (frontální výuku)

Nejpoužívanější forma výuky. Učitel řídí činnost celé skupiny žáků najednou. Je to řízená interakce mezi učitelem a žáky. Žáci plní stejné úlohy ve stejnou dobu a používají stejné výukové prostředky. Ve skupině jsou žáci stejného věku a přibližně stejné mentální úrovně. Tvoří třídu.

- Individualizovanou formu vyučování

Podle Skalkové (1999, s. 212) princip individualizace spočívá v tom, že práce ve škole je přizpůsobena každému žákovi na základě poznání jeho možností. Jedná se o vyčlenění určitého časového prostoru pro individuální práci se žákem.

- Skupinovou práci

Žáci jsou ve třídě rozděleny do pracovních skupin (3-5 členů) Členové skupiny společně řeší zadané úkoly. Při této organizační formě rozvíjíme dovednost spolupracovat. Projektové práce se mohou vypracovávat celým kolektivem třídy či spojením více tříd (Průcha, 2009, s.197).

5. Formulace cílů

Při vypracovávání IVP je nutné stanovit cíl, metu, která by měla být v reálném čase dosažena. Stanovení pedagogických cílů je při tvorbě IVP na prvním místě. Zvážení možností žáka učitelem, vyplývající z auditu. Dělení cílů dle Zelinkové, 2011:

- Vzdálený
- Dlouhodobý
- Krátkodobý

Mezi **vzdálené cíle** ve vzdělávacím procesu můžeme zařadit přechod na druhý stupeň, ukončení povinné školní docházky, maturitní zkouška apod. Klademe si otázku: „*Co by měl žák zvládnout, aby splňoval profil absolventa jednotlivých stupňů?*“ U stanovování **dlouhodobých cílů** si pokládáme otázku „*Co by se měl žák naučit v daném ročníku?*“ Cíl je tvořen podle učebních osnov, které spolu s úskalími každého ročníku a předmětu zná učitel. **Krátkodobé cíle** jsou ty cíle, které by žák měl zvládnout v nejbližší době. Okamžité reakce. Základní typy cílů jsou obecné, specifické a konkrétní.

Cíle vzdělání jsou u nás nově zakotveny v souladu s Národním programem rozvoje vzdělávání v ČR, jehož principy jsou uvedeny v zákoně č.561/2004 (školský zákon). Jako cílová kategorie vzdělávání se v RVP prosazují klíčové kompetence (Průcha, 2009, s.134).

Členění pedagogických cílů dle obsahového hlediska podle Kaprálka a Běleckého

1. Afektivní cíle (hodnoty a postoje)
2. Psychomotorické cíle (produktivní činnosti a praktické dovednosti)
3. Kognitivní cíle (poznatky a porozumění)

	Kognitivní (poznávací) cíl	Afektivní (postojový, hodnotový) cíl	Produktivní (praktický) cíl
Cíl obecný	Žák si vytváří ucelený obraz přírodní a společenské skutečnosti.	Žák si vytvořil vztah k vlasti, k domovu, k životnímu prostředí.	Žák dokáže vytvářet jednoduché modely reality.
Specifický strategický cíl	Žák rozumí vztahu příčiny a následku ve společenských dějinách.	Žák oceňuje výkony, jichž dosáhly vynikající osobnosti obce, regionu a naší vlasti.	Žák umí vytvářet a používat jednoduché plány a mapy.
Konkrétní dílčí cíl	Žák umí uvést tři důsledky průmyslové revoluce pro život lidí.	Žák je vnímavý vůči obětem, které si vyžádal odpor obyvatel Čech a Moravy proti nacismu a oceňuje význam odboje,	Žák dovede vytvořit plán učebny nebo svého pokoje v zadaném měřítku.

Tab.č.2, Typy cílů výuky, (Kaprálek, Bělecký, 2011, str.37, tab.2)

Uvádí další dělení:

Poznávací cíle, (kognitivní cíle) jde o skupinu cílů obsahující kognitivní kompetence žáků získávaných ve vzdělávacím procesu. Považují se za prioritní a hlavní význam existence škol. Žák si osvojuje poznávací dovednosti, učí se samostatně pracovat s učebními texty, vyhledávat, třídit a srovnávat informace, vytváří si ucelený obraz a společnosti.

Hodnotové cíle se vztahují k myšlenkovým operacím. Orientují se na mravní hodnoty. Žák si vytváří vztah k vlasti, k domovu a životnímu prostředí. Umí pracovat ve skupině, spolupracovat a respektovat druhého.

Praktické cíle (produktivní) se týkají praktických činností, jak můžeme vyvodit již z názvu. Cíle se týkají psychomotorické oblasti. Tyto cíle vyžadují určitou úroveň motorických schopností, souhru pohybů, smyslové vnímání, apod.

Specifické cíle vychází z obsahu daného předmětu. Jsou to spíše nároky a požadavky kladené na žáka v rámci konkrétního předmětu. Mají podobu očekávaných výstupů z jednotlivých předmětů a ročníků.

Pedagogické cíle z hlediska času při tvorbě IVP můžeme rozlišit na strategické, střednědobé a operativní. Strategické cíle se týkají celého nebo podstatného období školní docházky dítěte. Mají znaky trvalosti a neměnnosti. Střednědobé cíle se zabývají plánováním výuky v konkrétním školním roce. Operativní cíle se týkají plánování jednotlivých tematických celků či vyučovacích hodin. U těchto cílů jsou změny možné ba i žádoucí.

Rozlišujeme tři roviny. První, strategická úroveň má váhu školního vzdělávacího programu. Druhá, roční úroveň je obdobná s tematickými plány. Třetí, operativní úroveň je možné srovnat s přípravou na hodinu.

6. Formy a metody výuky dle Průchy

Metody slovní

- Monologické (popis, vysvětlování, přednáška)
- Dialogické (rozhovor, diskuze)
- Metody práce s učebnicí

Metody názorně-demonstrační

- Pozorování
- Předvádění
- Demontrace
- Projekce

Metody praktické

- Návčik pohybových a pracovních dovedností
- Žákovské laborování
- Pracovní činnosti (na pozemku, v dílnách)
- Grafické a výtvarné činnosti

(Průcha, 2009, s.195)

Lerner uvádí další metody, a to:

Informačně-receptivní metoda. Realizuje se formou výkladu. Předávání informací učitelem, vnímání a zapamatování žáky.

Reproduktivní metoda. Tato metoda se realizuje ústní reprodukcí, opakovacím rozhovorem, čtením, psaním, řešením úloh atd. Podstatou je organizované opakování.

Metoda problémového výkladu. Žáci musí vyřešit problém zadaný učitelem.

Heuristická metoda. Pro řešení úkolu je nutné znát předešlé etapy. Zvyšující se určitá obtížnost.

Výzkumná metoda. Aktivita učitele ustupuje do pozadí. Žáci samostatně hledají řešení úlohy (Lerner, 1986).

7. Kompenzační pomůcky

Kompenzační pomůcky jsou speciální učební pomůcky, učebnice, učební texty, počítačové programy atd.

Pomůcky pro potřeby vzdělávání integrovaných žáků lze pořídit i zapůjčením v příslušném speciálně-pedagogickém centru, zejména u žáků se smyslovým postižením. Dle vyhlášení rozvojového programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy: Kompenzační učební pomůcky pro žáky se zdravotním postižením v roce 2014 č. j. MSMT- 37020/2013-1 kompenzačními učebními pomůckami se rozumí věci, které žákovi se zdravotním postižením usnadní přístup ke vzdělávání, vyrovnají jeho znevýhodnění dané konkrétním zdravotním

postizením a podpoří úspěšnost jeho vzdělávání. Mezi kompenzační učební pomůcky patří např. prostředky informačních technologií (hardware, software, výukové programy), polohovací nábytek a technické výukové pomůcky, pomůcky usnadňující samostatný pohyb žáka, optoelektronické pomůcky, stimulační a specifické didaktické pomůcky (Zelinková, 2011).

8. Formy spolupráce s rodiči

Na míře spolupráce rodičů se školou souvisí koordinovaný postup. Je potřeba zajistit cesty k předání informací (třídní schůzky, pravidelné konzultační hodiny, výměna telefonních čísel, e-mail) Spolupráce rodiny v mnoha případech zvyšuje úspěšnost žáka (Zelinková, 2011).

9. Určení podílu žáka na realizaci IVP

Charakter vlivu žáka musí odpovídat jeho věku, míře vyspělosti a individuálním možnostem.

10. Způsob hodnocení a klasifikace

Je možné vypracovat slovní hodnocení po zažádání rodičů. Využívání slovního hodnocení neznamena, že některé konkrétní úkoly nemohou být hodnoceny číslicí. V případě výrazné redukce učiva je vhodné jedině slovní hodnocení (Zelinková, 2011).

11. Finanční zabezpečení

Často dochází ke zvýšení nákladů na výuku žáků se specifickými vzdělávacími potřebami. Plán by měl obsahovat zdroje financí. Většinou jsou finančním zdrojem příspěvky ze státního rozpočtu, dále dary rodičů, charitativních organizací, granty apod. Podkladem pro poskytnutí finanční dotace je posudek školského poradenského zařízení, který je vypracovaný na základě speciálně-pedagogického či psychologického vyšetření žáka. Školské poradenské zařízení poskytuje škole podklady pro vypracování individuálního vzdělávacího plánu (Jucovičová, et.al., 2009).

12. Informace dalším učitelům

Se změnami týkající se osnov, hodnocení a klasifikace je nutné obeznámit ostatní vyučující. Doporučení o změnách jsou platná pro všechny předměty.

(Zelinková, 2011, Kaprálek, Bělecký, 2011)

4.2 NEJČASTĚJŠÍ OMYLY PŘI TVORBĚ INDIVIDUÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PLÁNŮ

Kaprálek s Běleckým uvádí nejčastější omyly, které se stávají při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů. A to jsou:

- Podcenění auditu
 - Povrchní vnímání závěrů odborných vyšetření
- Stanovení cílu bez faktické znalosti školního vzdělávacího plánu
- Neschopnost zvětšování zátěže a změn konkrétních cílů
- Přílišná obecnost IVP
- Nevyváženost IVP (zaměření pouze na některé problémy)
- IVP, které je vypracováno formálně, bez aktivní účasti všech stran nepřinese žádné výhody dítěti i rodině

(Kaprálek, Bělecký, 2011)

4.3 REALIZACE

Speciální vzdělávání žáků se zdravotním postižením se realizuje formou individuální nebo skupinové integrace. Tito žáci jsou vedeni jako tzv.integrovaní žáci. (Jucovičová, 2009) Individuální integrace se realizuje v běžných třídách základních škol, ve speciální základní škole určené pro žáky s jiným druhem postižení. Upřednostňuje se integrace v běžné škole, pokud má škola možnost se speciálním potřebám žáka přizpůsobit. V jedné třídě běžné základní školy je možné integrovat nejvýše pět žáků. Je nutné upravit celkový počet žáků ve třídě. Skupinová integrace probíhá ve třídě zřízené pro žáky se zdravotním postižením a to buď v běžné základní škole, nebo ve speciální základní škole určené pro jiný

druh postižení. V případě, kdy není možné z různých důvodů žáka integrovat individuální ani skupinovou formou speciálního vzdělávání je možné žáka přeřadit do základní školy, která je samostatně zřízena pro žáky se stejným postižením. (pak se ale nejedná o integraci) Například základní školy pro žáky s vadami řeči (např. Moskevská, Praha 10, Libčická, Praha 8, atd.), sluchu (Holečkova, Praha 5, Výmolova, Praha 5, atd.), zraku (Náměstí Míru, Praha 2, Loretánská, Praha 1, atd.) základní škola pro tělesně postižené (Brno, Opava, Liberec, atd.) apod. (Jucovičová, 2009).

5. UKÁZKY A ZHODNOCENÍ KONKRÉTNÍCH INDIVIDUÁLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PLÁNŮ

Při zpracování této kapitoly bylo využito metod analýza souborů a rozhovor. Cílem této kapitoly je seznámení se s ukázkami individuálních vzdělávacích plánů, zhodnocení jejich kladů a nedostatků.

Ukázky individuálních vzdělávacích plánů jsou poskytnuty ze Základní školy speciální a praktické školy, Rooseveltova 8/169, 160 00 Praha 6, konkrétně z detašované rehabilitační třídy v Alžírské ulici, Praha 6 v areálu Dětského centra Paprsek. *„Detašovanou třídu navštěvují děti se závažným zdravotním postižením v kombinaci s DMO, se smyslovými vadami, s epilepsií atd. Děti jsou vzdělávány podle Rámcově vzdělávacího programu pro obor vzdělávání základní škola speciální, který je součástí školního vzdělávacího programu této školy, s názvem „Učíme se pro život“ .Zahrnuje rozumovou, smyslovou, výtvarnou, hudební a rehabilitační tělesnou výchovu. Cílem je osvojení některých elementárních dovedností a návyků, které žákům umožní získat určitou míru soběstačnosti, najít vhodnou formu komunikace s jejich okolím a napomáhají rozvoji jejich motoriky.“* (<http://www.skolaroos.cz/alzirska7.html>, 2014). Děti si v této třídě plní povinnou školní docházku. Věk dětí v této třídě je od 8 do 15 let. Třída je umístěna v denním stacionáři DAR Speciální pedagog s dětmi pracuje denně. Do programu třídy patří také komplexní rehabilitace - individuální fyzioterapie, vodoléčba, hipoterapie a canisterapie.

Ukázky tří Individuálních vzdělávacích plánů v příloze se týkají dvou chlapců a jedné slečny. Anička 11 let, Kubík 11 let a Daneček 16 let.

5.1 Kubík (*2003)

Diagnóza: Dětská mozková obrna (DMO), Kortikální postižení zraku (CVI- Cortical visual impairment), sekundární epilepsie, centrální hypotonický syndrom, levostranná kvadrupareza, hydrocefalus kompenzovaný skratem.

Projevy a seznámení se s diagnózou: Častým projevem kortikální slepoty je proměnlivé užívání zraku, nesoustředěnost, nedostatek zrakové zvědavosti a problémy při prostorovém vidění. Jedná se o poruchu funkce mozku a zrakových drah. Funkční vidění se mění

z hodiny na hodinu, v závislosti na únavě či přísunu smyslových podnětů. (Květoňová, et.al., 2007) Sekundární epilepsií rozumíme získanou epilepsii. Epilepsie, je záchvatovitě onemocnění mozku – tedy neurologické onemocnění. Hypotonický syndrom centrálního typu je rovněž neurologická porucha. Tedy příčinou není porucha pohybového ústrojí, jak se díky ochablému svalstvu a nízkému svalovému napětí může zdát. Někdy se dětem trpícím tímto syndromem říká „hadrové panenky“. Hypotonický syndrom se projevuje pomalejším motorickým vývojem. Projevem hypotonie centrálního typu je narušená funkce mozku, na rozdíl od hypotonie periferní, která se projevuje poruchami periferních nervů nebo míchy. Závažnější formy se mohou projevovat i poruchami dýchání a příjmu potravy. V průběhu času může hypotonie přecházet ve spasticitu. Kvadruparéza je paréza nebo-li částečná ztráta hybnosti, neúplná obrna všech čtyř končetin. V případě Kubíka levostranná kvadruparéza. Je to projev Dětské mozkové obrny (DMO). Neprogresivní porucha vývoje motorických oblastí v mozku. Důsledkem jsou zejména poruchy hybnosti. Nezahrnují se sem poruchy hybnosti, způsobené různým onemocněním svalů či periferních nervů. Další formy DMO kromě kvadruparézy jsou hemiparéza a diparéza. DMO se nedá vyléčit, ale dá se pomocí léčby dosáhnout zlepšení podmínek a životních možností jedince. Hydrocefalus rozumíme nadměrná akumulace (hromadění) mozkomíšního moku v dutinách mozku – mozkových komorách. Zmnožení mozkomíšního moku vede k rozšíření komorového systému. Hlavním příznakem je rostoucí obvod hlavy – makrocefalie, ztenčená kůže, rozestup lebních švů, zvracení, porucha vědomí, bradykardie - zpomalení srdeční frekvence.

Shrnutí individuálního vzdělávacího plánu:

Kubík ve školním roce 2013/2014 nastoupil do 3.třídy. Je vzděláván podle Školního vzdělávacího programu (ŠVP) Speciální školy Rooseveltovy. Povinnou školní docházku si plní formou individuálního vzdělávání ve stacionáři DAR. V Individuálním vzdělávacím plánu pro školní rok 2013/2014 zůstávají některé cíle z předešlého školního roku. IVP je rozdělen do oblastí: Člověk a komunikace, Člověk a jeho svět, Smyslová výchova, Umění a kultura, Člověk a zdraví, Člověk a práce.

Oblast Člověk a komunikace je rozdělena na řečovou výchovu a rozumovou výchovu. Je zaměřena na rozvoj motoriky mluvidel, orofaciální stimulaci a podporu sociálního kontaktu. Smyslová výchova rozvíjí zrakové, sluchové a hmatové vnímání, zaměřuje se na rozvoj chuti a čichu. Obsahuje zrakové, sluchové cvičení, stimulaci zraku, čichu, manipulace s předměty. V oblasti Umění a kultura se v hudební výchově zaměřuje na

poslech hudby, hru na Orffovy nástroje, při výtvarné výchově se jedná o rozvoj motoriky a grafomotoriky. V oblasti Člověk a zdraví je náplní tělesná výchova, pohybová výchova a rehabilitační tělesná výchova. Rozvoj sebeobsluhy je zařazen do oblasti Člověk a práce.

Hlavními cílem jsou: naučit Kubíka rozhodovat ano / ne, což by mělo vést ke schopnosti celkového samostatného vyjádření vlastních potřeb. Jinak řečeno převést Kubíkovi mluvu do větší aktivity – určování téma, svých přání. V případě, že bude pořízen komunikátor, bude cílem naučit Kubu se skrze něho vyjádřit. V IVP je dále cíl dosáhnout cílené manipulace s předměty - třídění předmětů, rozlišování různých druhů materiálů a vylepšit zrakovou kontrolu. Důraz bude kladen na levou ruku. V plánu je zahrnuto zvýšení aktivní lokomoce (plazení, lezení), upevnění šikmého sed u, popřípadě se z něho samostatně dostat do sedu (mezistupňové polohy nakročení, zpevnění trupu, posílení paží, pevné držení hlavy), dále posílení nohou na vertikalizátoru nebo aktivního šlápnutí v motomedu, celkové posílení svalového korpusu, prevence či korekce deformit (riziko vytáčení levé kyčle, špatná rotace pánve).

Slovní pololetní hodnocení Kubíka:

Kuba v prvním pololetí pracoval velmi pěkně. Učení ho baví. Nově si musel zvyknout na větší podíl skupinové práce s celou třídou, aktivity jsou rozvrženy takto: pondělí – rehabilitační TV, práce s tělem, úterý – čtení, povídání, dramatizace pohádek ve spojení se smyslovou výchovou, bazální stimulací atd., středa – výtvarné činnosti, čtvrtek – muzikoterapie a práce ve snoezelenu, pátek – zpívání s kytarou, rytmizace. Zpočátku Kuba někdy protestoval, nebavilo ho čekat, až na něj přijde řada, ale postupně se čekat naučil, poslouchá pozorně, co dělají druzí. Někdy dění komentuje, jindy se směje.

Kuba neustále rozšiřuje svojí slovní zásobu, mluví sice trochu méně, ale často překvapuje použitím nových slov či slovních spojení. Ve dnech, kdy má dobrou náladu komentuje dění kolem sebe. V poslední době nejvíce mluví o pití, které by si rád dal.

Velké problémy jsou s příjmem jídla. Oběd sní – vypije – pouze když je sladké jídlo, které mu je mixováno, jiná jídla jíst odmítá. Při krmení velmi rád získává pocit převahy. K jídlu si vybírá rád svou oblíbenou písničku či vyžaduje zpěv.

Kuba se neustále zlepšuje ve zrakovém vnímání. Nabízené předměty si dává často před oči. Někdy správně pojmenuje předloženou věc, i bez hmatové kontroly. Jen velmi

výjimečně si dává předměty na citlivé místečko za krkem, což dříve dělal téměř s každým pro něj zajímavým předmětem.

Poznávání předmětů ho baví, sám je vytahuje z krabice či látkového pytle. Některé pojmenuje správně, někdy doplní nějakou asociací. Např. má v ruce hrnek a řekne že je to pití.

Zlepšuje se i při tematických hovorech. Správně doplňuje slova do vět. Příklad : při vyprávění o Vánocích doplňuje slova: stromeček, dárky, rozbalíme, při vyprávění o zimě správně říká sníh, sněhulák, krmítko..

Baví ho práce s iPadem. Prodlužuje se doba, po kterou je schopen se soustředit, prohlíží si obrázky.

Kubík se nebrání sociálnímu kontaktu. Do řízených činností se zapojuje krátkodobě. Často uniká k verbálním stereotypům. Psychomotorický vývoj je nerovnoměrný. Minimálně využívá zbytky zraku, očima krátce fixuje cílový předmět. Spontánně využívá zrak k lokalizaci osob a předmětů. Sporadicky krátce pozoruje pohyblivý předmět. Úchop a manipulace s předmětem bez zrakové kontroly. Jemná motorika ruky je neobratná. Dobře zvládá úchop předmětů. Využívá spolupráce obou rukou. Silnou stránkou Kubíka je verbální paměť, řeč a komunikace. Aktivní řeč je dosti zřetelná a plynulá, často ovšem echolalická. Rozsah komunikačně užívané slovní zásoby dosahuje úrovně do 3 let. Podobně i schopnost porozumění. V rozhovoru je aktivní. Při sebeobslužných činnostech se míra podpory liší. Některé činnosti zvládá samostatně, u některých potřebuje dohled či pomoc. Přijímání potravy je prostřednictvím krmení lžičkou nebo z láhve při tekuté mixované stravě. Při krmení lžičkou nutné vyvarovat se větším kusům. Kubík má malou schopnost rozkousávání potravy.

5.2 Daneček (*1998)

Diagnóza: Dětská mozková obrna – těžká spastická kvadrupareza, mikrocefalie

Projevy a seznámení s diagnózou: Mikrocefalie je těžká vývojová porucha. Jedná se o předčasné ukončení růstu mozku a obvykle i celé hlavy. Tato vada vede ke snížení intelektu, psychomotorické retardaci, slepotě atd. Spastická kvadruparéza se vyznačuje svalovou spastickou (zvýšené napětí svalů), patří mezi nejtěžší formy spastické DMO. Postižení obou horních i obou dolních končetin.

Shrnutí individuálního vzdělávacího plánu: Danečkův IVP je stejně tak jako Kubíkovy rozdělen do vzdělávacích oblastí Člověk a komunikace, Člověk a jeho svět, Umění a kultura a Člověk a zdraví. Oblast Člověk a komunikace je rozdělena na rozvoj komunikace a rozvoj kognitivních schopností. Hlavním cílem v rozvoji komunikace je navázání očního kontaktu a rozvoj neverbální komunikace. Při rozvoji kognitivních schopností je plán zaměřen na orofaciální stimulaci, posílení schopnosti koncentrace a nácvik alternativní komunikace. Náplní oblasti Člověk a jeho svět je rozvoj smyslového vnímání. V první řadě zvykání si na brýle. Při rozvoji hmatového vnímání využíváme bazální stimulaci, míčkování. Stimulace zrakového, čichového vnímání, reakce na sluchové podněty. Oblast Umění a kultura je rozdělena na hudební výchovu a výtvarnou výchovu. Hudební výchova je zaměřena na poslech hudby a doprovodnou hru na tělo. Ve výtvarné výchově je hlavním cílem rozvoj grafomotoriky. Využití různých materiálů má vliv i na rozvoj hmatového vnímání. Oblast člověk a zdraví je zaměřen na rozvoj hrubé motoriky. Součástí je pravidelná vodoléčba, fyzioterapie, hipoterapie a canisterapie v rámci stacionáře.

Slovní pololetní hodnocení Danečka:

Daník byl v tomto pololetí téměř vždy dobře naladěný, prospal jen malou část dopoledne, vydržel se lépe soustředit.

Nově si musel zvyknout na větší podíl skupinové práce s celou třídou. Aktivit jsou rozvrženy takto: pondělí- rehabilitační TV, práce s tělem, úterý – čtení, povídání, dramatizace pohádek ve spojení se smyslovou výchovou, bazální stimulace atd., středa – výtvarné činnosti, čtvrtek – muzikoterapie a práce ve snoezelenu, pátek - zpívání s kytarou, rytmizace. Při těchto aktivitách většinou bývá spokojený, pobrukuje si a nadšeně sleduje zejména hraní na kytaru a muzikoterapii ve snoezelenu. Velkou pozornost věnuje cvičení dle pokynů fyzioterapeutky. Některé cviky jsou pro Daníka bolestivé, při nich nařiká. Vždy však následuje zklidňující masáž, bazální stimulace nebo míčkování, které ho utiší a podle spokojeného výrazu mu jsou jistě příjemné.

Daník má rád společné zpívání, při kterém se směje, vokalizuje a celým tělem dává najevo zaujetí. Často ho zaujme i čtení, poslouchá delší dobu pozorně a snaží zapojovat různými hlasovými projevy.

Všechny nabízené aktivity přijímá ochotně. Nechá se bez problémů vést. Velmi dobře reaguje na bezprostřední kontakt., otáčí se za hlasem, usměje se, vokalizuje. Obvykle

ho zaujme práce na iPadu – někdy jen sleduje obrázky, poslouchá zvuky, jindy si nechá vést ruku. Velmi rád poslouchá různé písničky.

Při poloze vsedě často neudrží hlavu ve vzpřímené poloze, proto někdy probíhá učení vleže. Vleže je Dan aktivnější, lépe sleduje předkládané předměty, fotografie, obrázky, sleduje pohybuující se předměty, otáčí se za zvukovými hračkami, za nástroji.

Nadále zůstává nejoblíbenější aktivitou jemnější masáže celého těla, při nich bývá vždy spokojený, nepocítuje bolest.

Výtvarné aktivity probíhají s plným fyzickým vedením – malování štětcem i prstovými barvami, trhání, mačkání a lepení papíru, sypání různých materiálů.

5.3 Anička (*2003)

Diagnóza: Dětská mozková obrna, centrální hypotonický syndrom, astma bronchiální

Projevy a seznámení s diagnózou: Centrální hypotonický syndrom je neurologická porucha, projevující se pomalejším motorickým vývojem. (viz výše.) Astma bronchiální je nemoc postihující dýchací cesty, především průdušky. Nemoc doprovázejí astmatické záchvaty, při kterých dochází k zúžení průdušek a průdušinek a tím i k dušnosti. DMO je porucha vývoje motorických oblastí mozku, důsledkem jsou poruchy hybnosti.

Shrnutí individuálního vzdělávacího plánu: Oblasti individuálního vzdělávacího plánu Aničky jsou rovněž děleny do vzdělávacích oblastí Člověk a komunikace, Člověk a jeho svět, Umění a kultura, Člověk a zdraví a oblast Člověk a svět práce. Náplň je podobná jako v IVP Danečka a Kubíka, ovšem v rámci individuálního přístupu a individuálního vzdělávání se v některých bodech liší. Oblast Člověk a komunikace je rozdělena na řečovou výchovu a rozumovou výchovu. Cílem je navázání očního kontaktu. Řečová výchova je zaměřena na formy alternativní a augmentativní komunikace (AAK). Rozumová výchova je zaměřena na podporu sociálního kontaktu. Součástí je orofaciální stimulace, masáž, rozvoj motoriky mluvidel a posilování schopnosti koncentrace. Náplň oblasti Člověk a jeho svět, je stejně jako u Kubíka a Danečka zaměřena na rozvoj smyslového vnímání. Náplň je procvičování zrakového vnímání, stimulace očního kontaktu, cvičení očních pohybů, rozvoj sluchového vnímání – reakce na sluchové podněty. Součástí rozvoje hmatového vnímání je dotyková terapie, bazální stimulace. Dále stimulace čichového vnímání a rozvoj chuti.

V oblasti Umění a kultura se znovu setkáváme s hudební a výtvarnou výchovou. Hudební výchova je zaměřena na poslech hudby s hudebním (hra na Orffovy nástroje) i pohybovým doprovodem. Výtvarná výchova je pak zaměřena na podporu rozvoje grafomotoriky – uvolňovací cvičení, práce s různým výtvarným materiálem. Oblast Člověk a zdraví podporuje rozvoj hrubé motoriky v rámci tělesné výchovy. Součástí této oblasti je tedy pohybová výchova, zdravotní výchova a tělesná výchova. Samozřejmostí je spolupráce s fyzioterapeutkou. Oblast Člověk a svět práce využívá polohovacího klínu- poloha na břicho s možností pohybu. Je zaměřena na cvičení sebeobsluhy.

Slovní pololetní hodnocení Aničky.

Anička prodělala v minulém školním roce dvě vážnější operace prstů na rukách, mnoho hodin tedy zameškala a v letošním roce musí hodně dohánět. S nácvikem některých úkolů začínáme téměř od začátku. Anička ovšem pracuje ochotně. Nechá se bez problémů vést., jen bývá někdy plačtivá, když jí bolí prstíky a s obtížemi uchopuje nabízené předměty. Prsty denně dle pokynů fyzioterapeutky procvičujeme. Aničku to bolí, proto po protažení vždy zařazujeme její oblíbené činnosti, a tou jsou foukání do bublifuku a ohmatávání zvukových hraček.

Nově si Anička musela zvyknout na větší podíl skupinové práce s celou třídou. Aktivity jsou rozvrženy takto: pondělí - rehabilitační TV, úterý – čtení, povídání, dramatizace pohádek ve spojení se smyslovou výchovou, bazální stimulací atd., středa – výtvarné činnosti, čtvrtek – muzikoterapie a práce ve snoezelenu, pátek – zpívání s kytarou, rytmizace. Anička někdy protestuje, nebaví ji čekat, až na ni přijde řada, ale postupně se čekat učí. Poslouchá a sleduje co dělají druzí. Některé aktivity se smíchem vítá.

Mezi oblíbené činnosti patří společné cvičení s říkadly a protahováním celého těla, a to hlavně houpání a vození v desce, také se jí líbí posílání ozvučených hraček – míč, válec.

Soustředěnost při čtení pohádek a říkadel je krátká. Dobře reaguje a přijímá doprovodnou až přehnanou mimiku dospělého. Velmi ráda si prohlíží knihy. Na všechny větší obrázky se pozorně soustředí, s obrázkovými knihy vydrží pracovat několik minut. Dramatizace pohádek jí vždy zaujme.

S fyzickým vedením vkládá tvary do výřezu, vhazuje předměty do otvoru v krabici, do lahve, ukládá hračky do košíku. Sama vytahuje předměty z krabice, vysype hračky z košíku, hraje na Orffovy nástroje, ovládá jednoduché aplikace na iPadu.

Trvale nacvičuje výběr ze dvou předmětů, fotografií, obrázků. Anička se učí reagovat na pokyny „vezmi“, „dej“, „podívej se“.

Při výtvarných aktivitách Anička potřebuje fyzické vedení – malování štětcem, trhání a mačkání papíru, lepení. Sama se snaží pracovat s prstovými barvami.

Anička v rámci stacionáře navštěvuje vodoléčbu, individuální fyzioterapii a hipoterapii. Pracuje s fotografiemi rodinných příslušníků – na slovní pokyny. Od 1.třídy jsou vidět pokroky. Je zlepšená hybnost. Anička je schopná s dopomocí chodit na krátkou vzdálenost. V mentální oblasti také pokročila. V delší intervalu je schopna udržet pozornost. Aktivně používá více slov a začíná verbálně komunikovat. Spontánně uchopuje předměty a zkoumá je ústy. Je schopna manipulace s předměty. Vyžaduje zpětnou vazbu. Při vedení je schopná spolupráce. Vývojová úroveň dle Gasellovy škály odpovídá v oblasti hrubé motoriky 9.-10.měsíci, jemná motorika odpovídá 10.měsíci, adaptivita 10.-12.měsíci, aktivní řeč 12.měsíci, porozumění odpovídá 18.měsíci a sociální chování odpovídá 12.-15.měsíci.

5.4 Analýza rozebíraných souborů

Analýzu poskytnutých individuálních vzdělávacích plánů provedu dle bodů obsažených v kapitole 2.4, kde jsme se podrobně seznámili s body, které by každý individuálně vzdělávací plán měl obsahovat. Individuální vzdělávací plány byly vypracovány na stejném pracovišti podle postupů zdejších vyučujících, speciální pedagožky a všech členů týmu podílejících se na tvorbě IVP, proto bude analýza shrnovat všechny tři individuální vzdělávací plány najednou.

1.	Údaje o žákovi	
	Rodinná anamnéza	NE
	Osobní anamnéza	NE
2.	Analýza vzdělávacích cílů	ANO
3.	Personální zajištění výuky	ANO
4.	Organizace výuky	ANO
5.	Formulace cílů	ANO
6.	Formy a metody výuky	NE

7.	Kompenzační pomůcky	NE
8.	Formy spolupráce s rodiči	NE
9.	Určení podílu žáka na realizaci IVP	NE
10.	Způsob hodnocení a klasifikace	NE
11.	Finanční zabezpečení	NE
12.	Informace dalším učitelům	ANO

Tab.č.3, Obsah individuální vzdělávacích plánů

Prvním bodem při tvorbě IVP je osobní a rodinná anamnéza. V individuálních vzdělávacích plánech v příloze se dozvíme minimum informací o žákovi/žákyňi, pouze věk. Informace o zdravotním stavu žáků a jejich diagnóze uvedené v práci jsem se dozvěděla z jiných zdrojů než z IVP. Rodinnou anamnézu jsem neměla možnost získat z žádných materiálů školy. Proto tento bod tvorby IVP nemohu označit za splněný.

Analýza vzdělávacích cílů konkrétního školního vzdělávacího programu, tedy rozhodnutí zda je žák schopen plnit cíle školního vzdělávacího programu, muselo proběhnout, ale není písemnou formou uvedena v IVP. Hodnotím tedy jako splněný bod tvorby.

Personální zajištění výuky je též splněný bod, i když není bod obsažen písemně v IVP. Personální zajištění znamená zajištění odborné osoby, což je v našem případě speciální pedagog, který ve třídě funguje, proto nebylo zapotřebí zajišťovat další osobu.

S organizací výuky jsem v IVP seznámeni na začátku samotného plánu. (ve všech třech plánech forma individuálního učení a forma skupinových aktivit), ovšem tento bod má obsahovat počet žáků ve třídě atd. viz 2.4. Tedy tento bod označuji za částečně splněný.

S metodami výuky, kompenzačními pomůckami, s formami spolupráce s rodiči, s podílem žáka na realizaci IVP ani s finančním zabezpečením jsme v plánech nebyli seznámeni, proto tyto body označuji za nesplněné.

Bod Informace dalším učitelům jsem označila jako splněný. Informace si předávají učitelé mezi sebou ústní formou.

Celkově plány hodnotím jako nedostačující. Z plánů lze využít pouze vypracované cíle, při výuce. Ovšem informovanost o žácích, jejich potřebách je nevyhovující

ZÁVĚR

V bakalářské práci jsme zpracovali postup tvorby individuálních vzdělávacích plánů, zkompletovali jsme zákony a vyhlášky týkající se tvorby individuálních vzdělávacích plánů. Dále jsme analyzovali tři individuální vzdělávací plány poskytnuté ze Základní školy speciální a praktické školy, Roosveltova 8/169, 160 00, Praha 6 (detašovaná třída, Alžírská 1/647, 160 00, Praha 6).

Přínos práce pro speciální pedagogiku je kompletizace dané problematiky, což může pomoci studentům při seznamování s tímto tématem v rámci studia a začínajícím pedagogů při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů, pro ujasnění postupu a struktury plánu se všemi náležitostmi. Zpracování zákonů týkajících se tvorby individuálního vzdělávacího plánu, vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami i žáků mimořádně nadaných, vyhlášek a jejich novel nám přináší snazší orientaci v problematice.

V první kapitole jsme se seznámili s terminologií této problematiky. Definovali jsme používané termíny pro snadnější porozumění následujícího textu. Seznámili jsme se se školskými zařízeními, školskými poradenskými pracovišti, kurikulárními dokumenty atd.

Blíže jsme se seznámili se zákonem č.561/2004 Sb., o předškolním, základní, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), s novelou školského zákona č.472/2011, dále se zákonem č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti vymežující osoby se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním a sociálním znevýhodněním. Dalším zákonem byl zákon o pedagogických pracovnících č.563/2004. Také jsme se seznámili s vyhláškami a to s vyhláškou č.73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných a s její novelou č.147/2011, s vyhláškou č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a s vyhláškou č.116/2011 upravující vyhlášku č.72/2005.

Seznámili jsme se s postupem při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů, s možnostmi organizace výuky, s možnými formami a metodami výuky, s personálním zajištěním výuky, s potřebností plánování finančního zabezpečení a využití kompenzačních pomůcek a s dalšími body nutnými při tvorbě a realizaci individuálních vzdělávacích plánů v praxi, jako je například spolupráce rodičů se školou apod. Určili jsme konkrétní členy týmu podílejících se na tvorbě IVP a principy individuálních vzdělávacích plánů.

Analýza přiložených plánů, tedy ukázek individuálních vzdělávacích plánů nám ukázala některé jeho nedostatky, které uvádíme v poslední kapitole práce. Seznámili jsme se s cíli konkrétních tří individuálních vzdělávacích plánů a s pololetním hodnocením žáků.

Cíle vytyčené v úvodu byly splněny. Podařilo se zkompletovat potřebné informace pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu a následné využití v praxi.

RESUMÉ

Bakalářská práce se zabývá postupem při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů. Seznamuje nás se zákony týkajícími se tvorby individuálních vzdělávacích plánů, s konkrétními body, které by plán měl obsahovat, čemu se při jeho tvorbě vyvarovat. Seznamuje nás se třemi individuálními vzdělávacími plány, s jejich analýzou.

SUMMARY

The bachelor thesis deals with the procedure for preparing individual education plans. It introduces us to the laws relating to the creation of individual education plans, with specific points that the plan should include, what is avoided during creation. It introduces us with three individual educational plans with their analysis.

LITERATURA

- HAMADOVÁ, P., KVĚTOŇOVÁ L., NOVÁKOVÁ, Z. *Oftalmopedie: texty k distančnímu*
JUCOVIČOVÁ, D. *Individuální vzdělávací plán pro žáky se speciálními vzdělávacími
potřebami: se specifickými poruchami učení a chování, s mentálním postižením (v MŠ i ZŠ),
se sociálním znevýhodněním, z cizojazyčného prostředí*. 1. vyd. Praha: D H, c2009. ISBN
978-808-7295-007.
- KAPRÁLEK, K, BĚLECKÝ, Z.. *Jak napsat a používat individuální vzdělávací program*.
Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-807-3678-241.
- LERNER, I. J. *Didaktické základy metody výuky*. 1. vyd. Praha: Státní
pedagogické nakladatelství, 1986.
- PERIN, B. *Physical Therapy for the Child with Cerebral Palsy* s. 68-104 in TECKLIN,
PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN: 978-80-
7315-198-0.
- PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. 1. Praha : Portál, 2009. 936 s. ISBN 978-80-7367-
546-2.
- PŘINOSILOVÁ, D. *Diagnostika profesní orientace u jedinců se speciálními vzdělávacími
potřebami. Diagnostics of Professional Orientation of Individuals with Special Education
Needs*. In
- PYL, S.J., De GRAAF, S., EMANUELSSON, I. *The function of individualized
education programmes in special education: a discussion of premises**. *European Journal of
Special Needs Education*. 1988, vol. 3, issue 2, s. 63-73. DOI: 10.1080/0885625880030201.
- SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika: prevence a diagnostika, terapie a poradenství,
vzdělávání osob s různým postižením, člověk s handicapem a společnost*. Vyd. 1. Praha:
Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4717-333.
- VÍTKOVÁ, M. et al. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami I. / Education
of Pupils with Special Needs I*. VZ MSM0021622443. 1. vyd. Brno: Paido, 2007, s. 289-
300. Edice pedagogické literatury. ISBN 978-80-7315-163.8.
- ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: [nástroje
pro prevenci, nápravu a integraci]*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2011, 207 s. ISBN 978-80-262-
0044-4.

Internetové zdroje:

Individuální vzdělávací plán [online]. 2013 [cit. 2013-11-06]. Dostupné z:

http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/I/Individu%C3%A1ln%C3%AD_vzd%C4%9B%C3%A1vac%C3%AD_pl%C3%A1n

Speciálně pedagogické centrum [online]. 2013 [cit. 2013-11-06]. Dostupné z:

http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogick%C3%BD_lexikon/S/Speci%C3%A1ln%C4%9B_pedagogick%C3%A9_centrum

Národní program vzdělávání ČR [online]. 2013 [cit. 2013-11-12]. Dostupné z:

<http://www.vzdelavani2020.cz/narodni-program-vzdelavani-cr-bila-kniha.html>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 2013 [cit. 2013-11-12]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/>

Zákon č.29/1984. In: *o soustavě základních a středních škol*. 1984

IMY. IMY [online]. 2014 [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: [http://www.imy-](http://www.imy-sdruzeni.cz/stredisko-rane-pece/dulezite-informace/kompenzacni-pomucky.html)

[sdruzeni.cz/stredisko-rane-pece/dulezite-informace/kompenzacni-pomucky.html](http://www.imy-sdruzeni.cz/stredisko-rane-pece/dulezite-informace/kompenzacni-pomucky.html)

[Http://www.skolaroos.cz/](http://www.skolaroos.cz/). [Http://www.skolaroos.cz/](http://www.skolaroos.cz/) [online]. 2014 [cit. 2014-02-24].

Dostupné z: <http://www.skolaroos.cz/alzirska7.html>

Snoezelen. *Snoezelen, Informační a servisní portál k práci v multisenzorickém prostředí* [online]. 2014 [cit. 2014-02-25]. Dostupné z: [http://snoezelen.sk/cz/co-je-](http://snoezelen.sk/cz/co-je-snoezelen-teoreticky-uvod/)

[snoezelen-teoreticky-uvod/](http://snoezelen.sk/cz/co-je-snoezelen-teoreticky-uvod/)

Institut Bazální stimulace. *Institut Bazální stimulace* [online]. 2014 [cit. 2014-02-25].

Dostupné z: http://www.bazalni-stimulace.cz/bazalni_stimulace.php

Pomocné tlapky. *Pomocné tlapky - canisterapie* [online]. 2014 [cit. 2014-02-25]. Dostupné

z: <http://www.canisterapie.cz/cz/>

Česká hiporehabilitační společnost. *Česká hiporehabilitační společnost* [online]. 2014 [cit.

2014-02-25]. Dostupné z: [http://www.hiporehabilitace-cr.com/co-je-](http://www.hiporehabilitace-cr.com/co-je-hiporehabilitace/hipoterapie/)

[hiporehabilitace/hipoterapie/](http://www.hiporehabilitace/hipoterapie/)

SAAK. *SAAK- společnost pro augmentativní a alternativní komunikaci, o.p.s.* [online].

2014 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://www.saak-os.cz/>

RECK MOTOMed. *RECK MOTOMed pohybové léčebné přístroje* [online]. 2014 [cit. 2014-

03-05]. Dostupné z: <http://www.motomed.cz/>

PŘÍLOHY

1. Individuální vzdělávací plán Kubík
2. Individuální vzdělávací plán Daneček
3. Individuální vzdělávací plán Anička
4. Informovaný souhlas

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN	
KUBÍK	
Kubík v letošním roce nastoupil do třetí třídy, je vzděláván podle ŠVP speciální základní školy Rooseveltovy. Vzdělávání mu bude poskytováno v rámci pobytu ve stacionáři DAR formou individuálního učení se speciální pedagožkou a formou každodenních skupinových aktivit – cvičení, výtvarné tvoření, dramatizace pohádek, básně, zpívání s kytarou, muzikoterapie ve snoezelenu. Některé cíle z loňského IVP jsou stále aktuální, proto jsou opakovány.	
OBLAST	ČINNOSTI
ČLOVĚK A KOMUNIKACE	Orofaciální stimulace, míčkování obličeje, rozvoj motoriky mluvidel – nácvik před zrcadlem
Řečová výchova	Nadále veškeré dění okolo Kubíka komentovat, dávat i jemu dostatečný prostor pro reakci
Rozumová výchova	Jména dětí i dospělých ze stacionáře (fotografie) Vyjádření souhlasu či nesouhlasu – verbální i neverbální projev, nácvik výběru ze dvou: Chceš jablko nebo banán? Chceš do ruky kaštan nebo šišku? Podpora sociálního kontaktu, jednoduché tematické hovory – dávat jasné otázky, nechat dostatek času na vyjádření Vytváření vhodných situací pro kontakt s dětmi nejen v rámci řízených skupinových aktivit (naučit se v klidu čekat, až na něj přijde řada), ale i v době volné hry, odpočívání apod. Pojmenovávání a ukazování částí těla – na sobě, na plyšové hračce, v zrcadle Práce s hlasem – říkadla, rytmizace, prohlížení obrázkových knih, společné vyprávění pohádky (Kuba dopoví větu) Prohlížení velkých obrázků (iPad), poznávání zvířat a jejich mláďat (i podle zvuku) Orientovat se v denním časovém rozvrhu, v prostorách stacionáře – co právě děláme, kam jdeme Posilovat schopnost koncentrace na určitou činnost – poslech pohádky, hudby, sledování obrázků Zprostředkování nových zkušeností ze světa kolem pomocí nabídky různorodých činností a akcí, poznávat a rozlišovat předměty denní potřeby, poznávat jejich tvary, cvičení úchopu, podávání, držení předmětu, manipulační činnosti doprovázené pojmenováním, komentářem
ČLOVĚK A JEHO SVĚT	Zrakové cvičení na light boxu, zraková stimulace ve snoezelenu, stimulace očního kontaktu (při pozdravu, při sociálních hříčkách...)
Smyslová výchova:	
Rozvoj zrakového vnímání	Rozeznávání světla a tmy – světelné hračky, nasvětlování předmětů, pozorování pohybů světla Třídění materiálů, předmětů – velikosti, tvar, barva, povrch, prohlížení velkých obrázků, práce se zrcadlem – sebepozorování – ukazování částí obličeje
Rozvoj sluchového vnímání	Reakce na oslovení, sluchové cvičení s využitím a bez využití zraku – zvonek, bubínek, mačkání papíru..., poslech pohádek, písniček, relaxační hudby Procvičování sluchu pomocí jednoduchých hudebních nástrojů (Orffův instrumentář) Rozvoj sluchového vnímání prostřednictvím „hry“ na různé předměty, sluchověmotorická cvičení (říkanky s pohybem)
Rozvíjení hmatového vnímání	Manipulace s předměty – vzhazování, vkládání předmětů, vytahování předmětů ze sáčku, z krabice, hry s vodou Manipulace s předměty bez využití a s využitím zraku – poznávání známých předmětů hmatem, rozlišování vlastností předmětů – teplý, studený, hladký, drsný, suchý, mokrý, vybírání drobných předmětů z písku, z čočky

Rozvíjení chuti a čichového vnímání	Stimulace čichového vnímání – využít při individuální práci různě voňavé materiály (koření, aromatické potraviny, sáčky od potravin, květiny..) Rozlišování chuti potravin – ovoce, zelenina, nápoje
UMĚNÍ A KULTURA	Poslech hudby
Hudební výchova	Pohybový doprovod dětských písniček Hra na Orffovy nástroje, zpěv dětských písní, nácvik rytmizace, poznávání hlasů zvířat
Výtvarná výchova	Podpora v oblasti grafomotoriky – uvolňovací cvičení ruky a dlaně, nácvik úchopu tužky, štětce Práce s prstovými barvami, práce s papírem – mačkání, trhání, lepení.., práce s přírodními materiály – třídění, obtiskování, trhání, práce s modelínou- hnětení, válení, trhání
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	Podpora hrubé motoriky v rámci tělocviku – kutálení, házení, chytání míče, válení sudů
Pohybová výchova, rehabilitační tělesná výchova	Pravidelná vodoléčba, fyzioterapie, hipoterapie, houpání a tahání v dece, cvičení na velkém míči Říkadla a popěvky s pohybovým doprovodem
ČLOVĚK A PRÁCE	Vysazování na WC
Sebeobsluha	Kooperace při oblékání, sundávání čepice, ponožek, držení lžice při jídle
Práce mont. a demont.	Hra s kostkami, hra se stavebnicí, vkládačky

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN	
DANEČEK	
Daník letos plní 7.rok školní docházky, bude vzděláván podle ŠVP speciální základní školy Roosveltovy. Vzdělávání mu bude poskytováno v rámci pobytu ve stacionáři formou individuálního učení se speciální pedagožkou a formou každodenních skupinových aktivit – cvičení, výtvarné tvoření, četba a dramatizace pohádek, básně, zpívání s kytarou, muzikoterapie ve snooezelenu. V uplynulém školním roce byl po zavedení PEGu aktivnější, menší část dne prospal, přesto však zůstávají cíle stanovené v loňském roce stále aktuální.	
OBLAST	ČINNOSTI
ČLOVĚK A KOMUNIKACE	Podpora navazování očního kontaktu, reakce na jednoduché pokyny – „podívej se“, „kde je“
Komunikace	Veškeré dění neustále komentovat, pojmenovávat všechny předměty okolo Daníka Posilování reakce na vlastní jméno, na hlas, na intonaci Podpora neverbální komunikace – používání zástupných předmětů pro činnosti v denním režimu, výrazná gestikulace, mimika Podpora sociálního kontaktu – komunikace na blízkou vzdálenost s dostatkem času na reakci ze strany Danečka Snaha o vytvoření pocitu jistoty a bezpečí Nabízení dostatku příležitostí ke kontaktu s dětmi kolem, posadit, položit Danečka do blízkosti jiného dítěte, upozornit na jeho přítomnost, zprostředkovat jejich kontakt – podávání ruky, pohazení, podání hračky, opakování jména
Kognitivní schopnosti	Orofaciální stimulace – využití bazální stimulace, odstraňování nadměrného slinění, rozvoj motoriky mluidel – vysunování a zasunování jazyka, otevírání a zavírání úst, polykání, míčkování obličej Práce s hlasem – říkadla, rytmizace, poslech pohádky, dramatizace V rámci nácviku alternativní komunikace pracovat s výběrem fotek rodiny – máma, sestra, pes, pokud se bude dařit, přidat další osoby – děti i dospělé ze stacionáře Pokračovat v nácviku výběru ze dvou předmětů (vleže nebo na polohovacím klínu) – stále pracovat s předměty: hrnek, bota, míč, lžice (opět v případě opakovaného úspěchu přidat další) Posilovat schopnost koncentrace na určitou činnost – poslech pohádky, hudby, sledování obrázků na počítači (program Pasivní sledování), i Padu
ČLOVĚK A JEHO SVĚT	Zvykání si na brýle. Procvičování zrakového vnímání pomocí kontrastních obrázků a předmětů – využití kontrastní podložky
Rozvoj zrakového vnímání	Pozorování pohybu světla, rozlišování světla a tmy, zraková stimulace ve snoeezelenu, zraková cvičení na light boxu, sledování obrázků na iPadu, stimulace očního kontaktu, ukazování částí obličej, jejich pojmenování – u zrcadla s vedením ruky Sebepozorování v zrcadle
Rozvoj sluchového vnímání	Reakce na sluchové podněty, na zavolání, rytmická cvičení Procvičování sluchu pomocí jednoduchých hudebních nástrojů (Orffovy nástroje), poslech dětských písní, relaxační hudby Rozvoj sluchového vnímání prostřednictvím „hry“ na různé předměty
Rozvíjení hmatového vnímání	Doteková terapie – bazální stimulace, masáže dle Hašplové, míčkování, vnímání různých doteků – hlazení, lechtání, ťukání Rozvoj hmatového vnímání prostřednictvím různých materiálů a jejich vlastností, hlazení prstů jemnými látkami, předměty – peříčko, vata,

	kožešinka Nácvik úchopu, mačkání předmětů z poddajných materiálů – míčky, papír
Rozvíjení chuti a čichového vnímání	Stimulace čichového vnímání – využití při individuální práci různě voňavé materiály (koření, aromatické potraviny, vonné oleje, přírodniny), aromaterapie
UMĚNÍ A KULTURA	Poslech hudby
Hudební výchova	S fyzickým vedením pohybový doprovod dětských písniček S dopomocí hra na Orffovy nástroje, hra na tělo – tleskání, plácání
Výtvarná výchova	Podpora v oblasti grafomotoriky – uvolňovací cvičení ruky a dlaně, nácvik úchopu tužky, štětce, tiskátek, válečků Práce s prstovými barvami, temperami, lepení, mačkání, trhání papíru, lepení tyčinkovým lepidlem Práce s různými výtvarnými materiály – písky (sypání, hrabání), piliny, listy, luštěniny...
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	Podpora hrubé motoriky v rámci tělocviku – jednoduché aktivity: kutálení, házení míče, udržování rovnováhy na velkém míči, houpání, vození v dece, říkadla a popěvky s pohybovým doprovodem
Hrubá motorika	Pravidelná vodoléčba, fyzioterapie, hipoterapie, canisterapie v rámci stacionáře Dle dohody s fyzioterapeutem polohování, navozování správné fyziologické polohy na oddělení – rovnání pánve, masáže podporující dýchání

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN	
ANIČKA	
<p>Anička v letošním školním roce chodí do třetí třídy, je vzdělávána podle ŠVP speciální základní školy Rooseveltovy. Anička v uplynulém školním roce hodně zameškala, prodělala dvě operace prstů na rukách, proto mnoho položek z loňského školního roku zůstává aktuální. Vzdělávání bude stejně jako v minulém školním roce poskytováno v rámci pobytu ve stacionáři DAR formou individuálního učení se speciální pedagožkou a v rozšířené míře také formou každodenním skupinových aktivit – cvičení, práce s tělem, výtvarné tvoření, četba, dramaturgie pohádek, rytmizace – básničky, písničky, muzikoterapie ve snoezelenu, zpívání s kytarou. V rámci IVP budou sledovány tyto cíle:</p>	
OBLAST	ČINNOSTI
ČLOVĚK A KOMUNIKACE	Podpora navozování očního kontaktu, reakce na jednoduché pokyny a pobídky - „podívej se“, „vezmi“, „dej mi“
Řečová výchova, formy AAK	Veškeré dění okolo Aničky komentovat, pojmenovávat předměty, které ji obklopují Posilování reakce na oslovení, reakce na hlas dospělého, na jeho intonaci
Rozumová výchova	Pozdrav gestem Podpora sociálního kontaktu – komunikace na blízkou vzdálenost a dostatkem času na reakci ze strany Aničky Nabízení dostatek příležitostí ke kontaktu s dětmi kolem, vytváření vhodných situací pro takový kontakt nejen v rámci řízených skupinových aktivit, ale i v době volné hry, odpočívání apod., zprostředkovat jejich kontakt – podat ruku, pohládit, podat hračku Orofaciální stimulace a masáž, rozvoj motoriky mluvidel – vysunování a zasunování jazyka, otevírání a zavírání úst, polykání, míčkování Práce s hlasem – říkadla, rytmizace V rámci nácviku alternativní komunikace pracovat s výběrem z fotek rodiny – máma, otec, sestra, prarodiče, děti i dospělí ze stacionáře Nácvik výběru ze dvou předmětů, obrázků, fotografií Posilovat schopnost koncentrace na určitou činnost – poslech pohádky, hudby, sledování obrázků na počítači (program Pasivní sledování), iPad Zprostředkování nových zkušeností ze světa kolem pomocí nabídky různorodých činností a aktivit, manipulační činnosti doprovázené pojmenováváním, komentářem, poznávání zvířat a jejich mláďat (a jejich zvuky), přiřazování stejných předmětů, rozvíjení volných vlastností - učení se čekat b rámci skupinových aktivit
ČLOVĚK A JEHO SVĚT	Procvičování zrakového vnímání pomocí kontrastních obrázků a předmětů, využití kontrastní podložky
Rozvoj zrakového vnímání	Pozorování pohybů světla – světelné hračky, rozeznávání světla a tmy Stimulace očního kontaktu Cvičení očních pohybů – sledování pohybujícího se předmětu a osob v blízkém okolí Sebepozorování v zrcadle – ukazování částí obličeje a jejich pojmenování (s vedením ruky)
Rozvoj sluchového vnímání	Reakce na sluchové podněty, poslech písniček, pohádek, relaxační hudby, sluchově motorické cvičení – říkanky s pohybovým doprovodem Rozvoj sluchového vnímání prostřednictvím „hry“ na různé předměty
Rozvíjení hmatového vnímání	Doteková terapie – bazální stimulace, hlazení jemných látek, manipulace s předměty bez zrakové kontroly, (vytahování předmětů ze sáčku, z otvoru v krabici), hry s vodou, s bublinami
Rozvíjení chuti a čichového vnímání	Stimulace čichového vnímání – využít při individuální práci různě voňavé materiály (koření, aromatické potraviny, vonné oleje, přírodniny),

	Nácvik správného kousání a polykání
UMĚNÍ A KULTURA	Poslech hudby
Hudební výchova	S fyzickým vedením pohybový doprovod dětských písniček S dopomocí hra na Orffovy nástroje, hra na tělo - tleskání
Výtvarná výchova	Podpora v oblasti grafomotoriky – uvolňovací cvičení ruky a dlaně, masáže, nácvik úchopu tužky, štětce, tiskátek, válečků Práce s prstovými barvami, temperami, křídami, práce s lepidel Práce s různými výtvarnými materiály – pískem (sypání, hrabání), pilinami, listy, práce s papírem – mačkání, trhání, lepení, práce s kostkami – ukládání do krabice, stavění komínu
ČLOVĚK A ZDRAVÍ	Podpora hrubé motoriky v rámci tělocviku - jednoduché aktivity: kutálení, házení míče, udržování rovnováhy na balančním míči, vození a houpání v dece
Pohybová výchova, zdravotní tělesná výchova	Dle dohody s fyzioterapeutkou – masírování zápěstí, dlaní, prstů, navozování správné fyziologické polohy na oddělení Využívání polohovacího klínu – poloha na břicho s možností pohybu, cvičení na balančním míči
ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	
Sebeobsluha	Kooperace při oblékání, jedení lžící, samostatné jedení nakrájených kousků potravin (jablko, chléb...) pití z hrnečku, mytí rukou
Práce mont.a demont.	Hry s kostkami, stavebnicemi, puzzle, navlékání kroužků na trn, vhazování kostek, korálů do krabice, do lahve

Příloha č.4

INFORMOVANÝ SOUHLAS

Rodiče žáků byli informováni a souhlasili s použitím individuálních vzdělávacích plánů v bakalářské práci Individuální vzdělávací plány.

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta
M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou

Závěrečná práce:	
Druh práce	
Název práce	

Autor práce

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom/a, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady a že úhrada nákladů za kopírování, resp. tisk jedné strany formátu A4 černobíle byla stanovena na 5 Kč.

V Praze dne	
Jméno a příjmení žadatele	

Adresa trvalého bydliště

podpis žadatele

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta
M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce
Evidenční list

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř. č.	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				